Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz!

yeni yol

TİP ve TKP Merkez Komiteleri tarafından yayınlanmaktadır 1 Nisan 1988, Sayı 11

Theodorakis-Özal Görüşmesi...

SARGIN-KUTLU'YA ÖZGÜRLÜK VE LEGAL KOMÜNİST PARTİSİ

Paris'te 8 Mart'ta düzenlediği basın toplantısında "Sargın ve Kutlu'ya Özgürlük Komistesi" kurulması için girişimlere başladığını açıklayan ünlü kompozitör Mikis Theodorakis bu yoldakı önemli bir adımı Türkiye ziyareti sırasında Başbakan Özal'la yaptığı görüşmede attı.

Theodorakis, Yunanistan'da tüm politik partilerin ve halkın iki genel sekreterin serbest bırakılmasını istediğini Başbakan Özal'a anlattı. TIP ve TKP MK genel sekreterlerinin ülkerine döndüklerinde gözaltına alınmaları ve tutuklanmalarının Avrupa Topluluğu içinde şaşkınlıkla karşılandığını da ifade eden Theodorakis, Özal'ın Türkiye'de demokrasiye dönüldüğü yolundaki sozlerini hatırlattı.

Özal ise görüşme sırasında, sorunun hükümetin değil adaletin sorunu olduğunu öne sürdü ve Sargın ve Kutlu ülkeye döneceklerini açıkladığında, konuya mahkemelerin bakacağını ifade ettiğini söyledi ve iki genel sekreterin buna rağmen döndüğünü belirtti.

Türkiye'de komünist partisi üzerindeki yasağın zaman içinde kalkabileceği yolundaki görüşünü yineleyen Özal, komünist ve dinci partilerin varlığının kendilerini rahatsız etmeyeceğini öne sürdü. Özal, komünist partisinin yüzde 3, dinci bir partinin ise yuzde 6 oranın-

Devamı 9. sayfada

"Dış" komünistlerle diyalogdan İç komünistlerle diyaloga

Ünlü Yunan bestecisi ve Türk-Yunan dostluk hareketinin önde gelen isimlerinden Nikis Teodorakis'in ülkemizi ziyareti iki halk arasında dostluk ve işbirliğinden yana olan herkes tarafında sıcak bir ilgiyle karşılandı. Aynı zamanda Teodorakis, Yunanistan'daki istisnasız bütün demokratik çevrelerin ülkemizdeki demokratik güçlerle dayanışma duygularını da dile getirdi. Teodorakis tüm Yunan halkı adına, Türkiye Cumhuriyeti'nin Başbakanı Özal'dan TİP ve TKP Genel Sekreterleri Sargın ve Kutlu'nun özgürlüğünü talep etti.

Balkanlarla gerginliği giderme ve yumuşamadan yana bir dönüş sağlama yolunda çabaların yoğunlaştığı bugünkü aşamada, insan haklarının farklı sosyal sistemlere dahil de olsalar tüm Balkan ülkelerindeki durumuna karşılıklı ilgi duymak, yalnız kendi ülkesindeki adaletsizliklere değil, fakat başka ülkelerdeki adaletsizliklere de duyarsız kalmamak günümüz dünyasının artık zorunlu kıldığı doğal bir yaklaşımdır. Bu,

Devamı 11. sayfada

TİP ve TKP Genel Sekreteri ile birlikte haklarında dava açılan 14 kişi basın toplantısı yaptı

TİP ve TKP Genel Sekreterleri Nihat Sargın ve Haydar Kutlu ile birlikte Ankara DGM Savcılığınca haklarında dava açılan diğer 14 sanık İstanbul Basın Sarayı'nda basın toplantısı düzenledi.

Basın toplantısında okunan basın bildirisi şöyle:

"Ankara Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcılığı, TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın ve TKP Genel Sekreteri Nabi Yağcı (Haydar Kutlu) ile birlikte 14 kişiye de TCY'nın 141/5 ve 312/2 maddelerini ihlalden dava açtığını açıkladı. Adı geçen 14 sanığın arasında bulunan bizler, bu dava ile ilgili bazı düşünce ve kaygılarımızı kamuoyuna duyurmak istiyoruz.

Bir devlet memuru olan ve her devlet memuru gibi görevini yasaların belirlediği sınırlar içerisinde yapmakla yükümlü kılınan DGM Savcısının, bizler hakkında dava açmasını, öteden beri izlediği yasaları hiçe sayan tavrına bir yenisinin daha eklenmesi olarak gördük. Bu yargılamada olsa olsa ancak tanık olabilecek bizler hakkında dava açılmasını şaşkınlıkla karşıladık. İddianameyi inceledik. İki parti genel sekreteri dışında bizlerin yargılanmasını gerektirecek hiçbir hukuksal nedene rastlayamadık. Tersine böyle bir iddianame hazırladığı için DGM savcısının suç işlemiş labileceğini düşündük.

Devamı 8. sayfada

Politik göçmenlerin Köln toplantısı

Batı Avrupa'da Türkiyeli politik göçmenler arasında uzun süredir tartışılmakta olan yurttaşlık ve ülkeye özgürce dönüş hakkı sorunu, 20 Mart günü Federal Almanya'nın Köln kentinde yapılan geniş bir toplantıda ele alındı. Batı Avrupa'nın değişik ülkelerinden bilim adamları, yazar, sanatçı, politikacı sendikacı, yığın ve meslek örgütü yöneticisi ve üyelerinin katılarak politik göç sorununu tartıştıkları Köln toplantısı. toplantıya katılan farklı politik görüşlerdeki politik göçmenlerin üzerinde anlaştıkları ortak bir deklerasyonun yayınlanması ve çalışmaların sürekliliğini sağlayacak bir dayanışma ve eşgüdüm girişimi kurulması kararıyla sona erdi.

Toplantıda söz alan konuşmacılar, politik göçün antidemokratik koşulların ürünü olduğu ve bu koşulların sürdüğü fikrinde birleştiler. Bunun yanında barış ve demokrasi mücadelesinin bir parçası olarak, ülkeye özgürce dönüş hakkını elde etmek için, sürekliliği olan, bağımsız ve birleşik bir göçmen hareketi yaratmanın gerekliliği görüşü toplantıda ağırlıkta dile getirildi. Dönüşün zamanlaması ve biçimi üzerinde farklılığı içeriyor olsada, toplantıda dile ge-

Devamı 10. sayfada

Türkiye'de komünistlerin birliği üzerine bir yazıyı Yeni Yol'un 9. sayfasında bulabilirsiniz

"Türk hukukunun sizlere ve ülkenin tüm demokratlarına layık gördüğü davranışı şiddetle mahkum ediyoruz"

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi Başkanı Horst Schmitt, DGM Savcısınca hazırlanan İddianame üzerine N.Sargın ve H.Kutlu'ya birer mesaj göndererek dayanışmasını dile getirdi

Horst Schmitt'in mesajında şöyle denilmekte:"DGM'ne sunulan ve hakkınız da toplam 1000 yıl hapis cezası istemini içeren iddianameden büyük bir hayret, öfke ve endişeyle haberdar olduk. Batı Berlin'deki tüm komünistler ve ilerici insanlar adına yanınızda olduğumuzu bildiriyor ve dayanışmamızdan emin olmanızı istiyoruz.

NATO üyesi ve AT'ye girmek isteyen Türkiye hükümeti, egemen çevrelerin düşüncelerine ve dayatmalarına boyun eğmek istemedikleri için binlerce yurttaşını insan haklarından mahrum ediyor. Sizin girişiminiz, ülkenizdeki demokrasi mücadelesinin durmayacağının, en ağır terör koşulları altında bile engellenemeyeceğinin göstergesidir.

Türk hukukunun sizlere ülkenin tüm demokratlarına layık gördüğü davranışı şiddetle mahkum ediyoruz. Bu hukuk skandalına derhal son verilmesini, sizlerin ve cezaevindeki tüm yurtseverlerin derhal serbest bırakılmalarını talep ediyoruz.

Bu istemlerimiz doğrultusundaki dayanışma mücadelemizi bundan böyle daha da büyük bir kararlılıkla sürdüreceğimizden emin olunuz.

Kardeşçe selamlarımla
Horst Schmitt

Sargın ve Kutlu'ya özgürlük Avrupa Parlementosu'nda dile geldi

"Sargın ve Kutlu'ya Özgürlük" adıyla bir kampanya başlatan ve 60'ı aşkın Belçikalı parlamenterin yanısıra Belçika Dış Ticaret ve Devlet Bakanlarının da desteğini sağlayan Avrupa Parlamentosu üyesi **Jef Ulburghs,** çalışmalarını bir basın toplantısıyla kamuoyuna duyurdu.

Avrupa Parlamentosu Basın Salonu'nda 15 Mart 1988 tarihinde düzenlenen toplantıya TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın**'ın eşi **Yıldız Sargın,** TKP Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**'nun eşi **Çiçek Yağcı,** iki genel sekreterin avukatlarından **Ergin Cinmen,** Belçikalı Senatör **Guido Janzegers,** Milletvekili **Henri Simon,** Belçika Komünist Partisi eski Milletvekillerinden **Daniel Fedrigo,** Belçika Demokrat Avukatlar Birliği'nden **Jules Raskın,** TKP Merkez Komitesi'nden **Erdal Talu,** TİP Merkez Komitesi'nden **Can Açıkgöz** de katıldı.

Türkiye ve uluslararası basının ilgiyle izlediği basın toplantısının açış konuşmasını yapan **Jef Ulburghs, "Belçikalı demokratların amacı, Türkiye'nin içişlerine müdahale etmek değildir"** dedi ve amaçlarının **"Türkiye hükümetinin dikkatini evrensel bir olguya, temel insan hak ve özgürlüklerine"** çekmek olarak izah etti.

Jef Ulburghs bundan sonraki çalışmalarının şu üç ana başlık altında devam edeceğini de söyledi:

– Sargın ve Kutlu'ya, tüm politik tutuklulara özgürlük,

– Türkiye'de insan haklarının uygulanması,

– Türkiyeli politik göçmenlerin ülkelerine özgürce dönüş ve politik faaliyet hakkının kazanılması...

TİP Genel Sekreteri **Nihat Sargın**'ın eşi **Yıldız Sargın,** iki genel sekreterin serbest bırakılması için gösterilen çaba ve dayanışmanın kendisini çok duygulandırdığını belirtti.

Bayan **Sargın,** başta **Jef Ulburghs** olmak üzere Belçika Dışişleri Bakanı **Leo Tindemans**'a, Dış Ticaret Bakanı'na, Devlet Bakanı'na, imzalarını veren 60 parlamentere ve açık desteklerini bildiren kuruluşlara teşekkür etti.

Sargın ve **Kutlu**'nun ülkeye dönüşlerinin Türkiye'nin demokratikleşmesine katkıda bulunacağına inandığını da ifade eden Bayan **Sargın, "Eşim işkence gördüm diyorsa, ben buna inanırım, işkence görmüş demektir"** dedi.

İki genel sekretere gösterilecek dayanışmanın Türkiye'nin demokratikleşmesine katkıda bulunacağına inandığını da belirten **Yıldız Sargın,** bütün demokrasi güçlerini dayanışmalarını daha da yükseltmeye çağırdı.

Türkiye'den gelerek basın toplantısına katılan **Sargın** ve **Kutlu**'nun avukatlarından **Ergin Cinmen** konuşmasına, **"ülkemin özgürlük savaşçılarından müvekkillerimin sevgi ve saygılarını getirdim"** diyerek başladı. TCK'nun 141 ve 142'nci maddeleri hakkında bilgi veren avukat **Cinmen,** 12 Eylül'den sonra bu maddelerden 60 bin kişi hakkında dava açıldığını vurguladı. Bu maddelerin kalkması konusunda ülkede muhalefet güçlerinin geniş bir mutabakat içinde olduklarını da anlatan **Cinmen, Sargın** ve **Kutlu**'nun olağan bir mahkemede yargılanacaklarına da dikkat çekti. **Cinmen,** DGM'lerin anti demokratik yapısını gözler önüne serdi.

Nihat Sargın, gönderdiği bir mektupla Özal'ı işkenceyi takibe çağırdı

TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın Başbakan Özal'a gönderdiği bir mektupla kendisinin işkence gördüğünü bildirdi.

Mektubun **"yalnızca işkence konusuyla ilgili olarak kaleme alındığını"** bildiren Nihat Sargın kendisinin göğüs hastalıkları uzmanı olduğunu da hatırlatarak şöyle devam etti:

"Hatırlanacaktır. Hükümet programının mecliste görüşülmesi sırasında muhalefet işkence konusunu da ele almıştı. Sizin verdiğiniz yanıtın bir bölümünde bizlerin adları ve durumları da söz konusu olmuştu. Sözlerinizin bizimle ilgili bölümündeki" Kumpanya" **v.b. nitelemeleri de bir yana bırakarak, doğrudan işkence konusundaki sözlerinize gelince, bu iddiaya karşılık üzerimizde** "hiç bir eziyet izi olmadığı" **tarafınızdan açıklıkla ifade edilmişti. Bu ifadeye de, muhtemelen, o sıralarda şikayetimize karşı takipsizlik kararı vermiş olan ve bu kararını, bizlerde haricen bir darp izi, N. Sargın'ın sağ omuzundaki subjektif ağrı şikayetinin dışında işkence ile ilgili olarak madde bir bulguya rastlanmadığını belirten pratisyen tabibe dayandırmış olan Yenimahalle Savcılığı'nın kararına yol açmış olmalıydı.**

"Oysa, 'eziyet izi olmadığı" bir yanılgıydı. Ancak bu iz'in saptanması için, baştanberi belirttiğim ve avukatlarımın muhtelif başvurularıyla ısrarla takip ettikleri üzerine konunun uzmanı mutehassıs hekim muayenesine gerek vardı. Bugün, işkencenin üzerinden üç aydan fazla bir zaman geçtikten sonra nihayet bu muayene yapılabilmiş ve durum apaçık ortaya çıkmıştır.

"Gerçekten, sayın Başbakan, tutuklanmamdan sonra sağ omuzumdaki ağrının akıp giden günler boyunca sürgit devametmesi ve kimi hareketlerimi kısıtlaması üzerine cezaevinin genç hekimine ısrarla durumu aktarmama ve verdiği bir tertip ilaca karşın şikayetlerimde değişiklik olmaması nihayet hastaneye sevkime yol açtı. Ankara Numune hastanesi ortopedi polikliniğine muayeneye gönderildim. Poliklinikteki asistan meslektaşların verdiği yeni bir tertip ilacı da kullandıktan sonra devam eden şikayetlerimle 25 Şubatta gittiğim kontrolde olaydan bu yana ilk

kez mutehassıs bir ortopedist tarafından muayene edildim.

Sonuç, işkencenin üzerinden üç ayı aşkın bir süre geçmiş olmasına ve bu süre içinde kısmen de olsa vücudun doğal rejenerasyonuna karşın 'sağ omuz kapsülünün zorlanma sonucu zedelenerek lezyon bölgesinde mikropsuz bir iltihabın teşekkülü, bilimsel adıyla 'adeziv kapsulit' in mütehassıs hekimce saptanmış olmasıdır.

Böylece, sayın Başbakan, sizin parlamentoda işkence görmemizle ilgili sözlerinizin gerçeği yansıtmadığı, sizin deyiminizle 'eziyet izi'nin üç aydan fazla zaman geçmesine karşın hala sürmekte olduğu açıklıkla ortaya çıkmış bulunuyor..."

TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın, Özal'a gönderdiği mektubta avukatlarının yasal ve hukuki yolları değerlendirip yeniden başvuru hazırlığı içine girmelerine karşın doğrudan kendisine başvurmayı yeğlediğini kaydederek, **"bizzat sizin sözlerinizle parlamentoya ve kamuoyuna yanlış bilgi iletilmiş bir konuda, sizin olayın doğrusunu, doğrudan ve ilk elden öğrenmenizde yarar gördüm ve sizin de öğrenmek isteyeceğinizi düşündüm"** dedi.

Çiçek Yağcı: Demokrasi ve insan haklarından yana herkesi seslerini yükseltmeye çağırıyoruz

TKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'nun eşi Çiçek Yağcı Hollanda'da çeşitli girişimlerde bulunarak, "Haydar Kutlu ve Nihat Sargın'ın serbest bırakılması" için Hollanda kamuoyunu ve dünyada demokrasi ve insan haklarından yana herkesi seslerini yükseltmeye ve insanlığın ortak değerleri için hareket etmeye çağırdı.

Çiçek Yağcı Hollanda İşçi Partisi (PvDA) Meclis grubu başkanı Wim Kok ve Hristiyan Demokrat Parti Dış İlişkiler sorumlusu Kolster ile ayrı ayrı birer görüşme yaptı. İşçi Partisi temsilcisi görüşmede her iki genel sekreterin özgürlüklerine kavuşmaları için verilen mücadeleyi desteklediklerini, özgürce politik faaliyette bulunma hakları için gereken desteği göstereceklerini belirtti. Hristiyan Demokrat Parti temsilcisi Avrupa Topluluğu'nun insan hakları ve demokrasi ilkeleri açısından konuyla ilgileneceklerini bildirdi. Hollanda Komünist Partisi (CPN) başkanı Bayan Elly Izeboud ilede görüşen Çiçek Yağcı, 24 Mart günü Parlamento binasında düzenlenen basın toplantısında "Hollanda hükümetinin Avrupa Parlamentosunun aldığı, "Kutlu ve Sargın'ın derhal serbest bırakılmasını ve onlara özgürce politik faaliyette bulunma hakkının tanınmasını' isteyen kararının uygulanması için Türkiye Hükümeti nezdin de etkili girişimlerde bulunmasını istiyoruz." diyerek tüm demokrasi güçlerini dayanışmalarını yükseltmeye çağırdı. Çiçek Yağcı iki genel sekreterin dönüş nedenleri ve donduklerinden sonra gördükleri işkence ve haklarındaki iddianameler hakkında basına bir açıklama yaptı.

Federal Almanya

Dortmund

Dortmund'da, Reinoldkirche önünde, 4-5 Mart tarihleri arasında Türkiyeli demokratlarla dayanışma girişimi tarafından 24 saatlik uyarı nöbeti tutuldu. Kutlu ve Sargın'a özgürlük, genel af, özgür geri dönüş hakkının kazanılması, işkencenin sona ermesi, sendikal ve politik örgütlenme hakkının kazanılması doğrultusunda istemlerin dile getirildiği 24 saat boyunda, cadırda Şilili, İranlı ve Alman komünistler Türkiyelilerle birlikte nöbet tuttu.

Uyarı nöbeti VVN, Sosyal Akademi, ASTA, GEW, JUSO, Antifaşist forum tarafından desteklendi ve ziyaret edildi. IG Metall yabancılar komisyonu başkanı Iris Finke ve Almanya'da bulunan insan hakları derneği 2. başkanı Leman Yıldırım'ın birer konuşma yaptıkları uyarı nöbetine uluslararası af örgütü de bir mesaj gönderdi.

Uyarı nöbeti WDR televizyonu tarafından filme alınırken, Dortmund Radyosu da naklen yayın yaptı.

Esslingen Zell:

27 Şubat akşamı, Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun özgürlüğü istemiyle yapılan dayanışma gecesine konuşmacı olarak TKP Politik Büro üyesi Veysi Sarısözen ve Alman Komünist Partisi adına da Dieter Keller katıldılar. Kültür bölümünde Nedim Hazar, Yarınıstan grubu, Ozan Şimşek ve İskender' in katıldıkları gecede, kadınlar dayanışma için topladıkları bilezikleri kırmızı bir bez üzerinde TKP Politik Büro üyesi Veysi Sarısözen'e verdiler.

Wiesbaden:

Kentte faaliyet gösteren dayanışma girişimi 19 Şubat günü bir gece düzenledi. Avukat G.Strauch'un ve Türkiye'ye giden heyette yer alan Dr.Ernst Girth'in birer konuşma yaptıkları gecede, Federal Almanya'daki partilere ve Dışişleri Bakanı Genscher'e telgraf çekildi. Dayanışma girişimi bu tür bilgilendirme toplantılarını sürdüreceğini açıkladı.

İngiltere

İngiltere dışişlerinde Türkiye'den sorumlu müsteşar Lynda Chalkel, Kutlu ve Sargın konusunda soruları bir soruya, "Ankara Büyükelçiliğimiz Kutlu ve Sargın hakkındaki gelişmeleri yakından izledi izlemeye devam ediyor." dedi. Türkiye'de insan haklarının ihlali iddialarıyla ilgili olarak ciddi bir endişe duyduklarını her fırsatta Türk hükümetine bildirdiklerini söyleyen Chalkel, "ayrıca Türklere açıkca belirttik ki, demokratik sistemlerde ve insan hakları konusundaki düzeltmeler Avrupa Topluluğu ile olan ilişkilerin çok önemli vazgeçilmez bir parçasıdır." şeklinde açıklamada bulundu.

Hollanda

Hollandalılardan oluşan Türkiyeli Demokrasi Güçleriyle Dayanışma Komitesi, Sargın ve Kutlu hakkında bilgi almak için Den Haag Türkiye Büyükelçiliği ile görüşmek istedi. Ancak daha önceden randevu almış olmalarına karşın basına haber verildiği bahanesi ile büyükelçilik görüşmeyi kabul etmedi.

Öte yandan şubat ayı içinde Den Haag Büyükelçiliği tarafından düzenlenen Türkiye'yi tanıtma programına katılan Den Haag Belediye Başkanı hakkında belediye meclisindeki demokrat üyeler bir soru önergesi verdiler. Soru önergesinde insan haklarına saygılı olmayan bir ülke ile diplomatik ilişkilerin de sınırlı olması gerektiği belirtildi.

Sovyet kadınlarının dayanışması

Sovyet Kadınlar Komitesi TKP Genel Sekreteri H.Kutlu ve TİP Genel Sekreteri N.Sargın'ın eşlerine gönderdiği telgrafta her iki komünistin hemen serbest bırakılması için dayanışma içinde olduklarını, Sargın ve Kutlu'ya uygulanan zorbalığı şiddetle protesto ettiklerini belirttiler.

Arap aydınların dayanışması

Bir grup Arap yazar, gazeteci ve aydınlar ortak bir açıklama yaparak, Kutlu ve Sargın'ın serbest bırakılmasını istediler. Çağrı da şöyle denilmekte:

"Biz Arap yazar, gazeteci ve aydınlar olarak Türkiye'deki demokrasi, düşünce özgürlüğü ve insan hakları uğruna süren savaşımın bir parçası olan, başlatmış bulunduğumuz "demokrasi için imza kampanyası"yla olan dayanışmamızı dile getirmekteyiz.

Aynı zamanda insanlık hakkında işlenmiş bir cinayet olan işkenceyi uygulayan Türk hükümetinin TBKP liderleri H.Kutlu ve N.Sargın'a karşı olan tutumunu kınıyor, bütün politik tutukluların serbest bırakılmasını, düşüncel çalışma ve politik örgütlenme nedeniyle tutuklanmış olan insanların üzerindeki bütün baskıların kaldırılmasını istiyoruz".

Hindistan

Hindistan'da bir çok sol parti ve grup ortak bir açıklama yayınlayarak TKP Genel Sekreteri H.Kutlu ve TİP Genel Sekreteri N.Sargın'ın tutuklanmalarını protesto ettiler. Açıklamayı Hindistan Komünist Partisi, Hindistan KP(M), Tüm Hindistan İlerici Cephesi, Devrimci Sosyalist Parti, Tüm Hindistan Öğrenci Federasyonu, Tüm Hindistan Gençlik Federasyonu, Demokratik Gençlik Federasyonu, Demokratik Öğrenci Federasyonu, Hindistan Sendikalar Merkezi ve İran, Irak Afganistan ve Filistin'in Yeni Delhi'deki parti ve örgütleri imzaladılar.

PERESTROYKA DURDURULAMAZ

Ermenistan ve Azarbeycan halklarının kardeşliği yolunda...!

Şubat ayı sonlarında Sovyet Ermenistanı'nda ve Azarbeycanı'nda meydana gelen trajik olaylar bugün Sovyet kamuoyunun ençok tartıştığı konulardan birini oluşturuyor. Bu olaylara yol açan sosyo-ekonomik, politik, psikolojik, tarihsel nedenler tüm yönleriyle ele alınıp inceleniyor. 21 Mart 1988 tarihli Pravda gazetesinde "Duygular ve sağduyu" başlığı ile yayınlanan geniş bir yazı bu olayları ve onların nedenlerni ele alıyordu. Yazı şu imzaları taşıyordu: Y.Arakelyan (Pravda'nın Ermenistan muhabiri), Z. Kadımbekov (Pravda'nın Azarbeycan muhabiri), G.Ovçarenko (Pravda özel muhabiri). Yazıda özetle şu görüşler dile getiriliyor:

20 Şubat 1988'de ulusal ilişkiler pratiğinde Sovyetler Birliği için eşine ender rastlanan olaylardan biri yaşandı. Azarbeycan Cumhuriyetine bağlı Nagorno-Karabağ Özerk Bölgesi'ndeki bölge Sovyetı milletvekilleri oy çoğunluğu ile karara varıp, bu özerk bölgenin Azarbeycan'dan ayrılıp Ermenistan Cumhuriyeti'ne bağlanması istemi ile Azarbeycan ve Ermenistan Yüksek Sovyetlerine başvurdular ve bu sorunun SSCB Yüksek Sovyet'nde görüşülmesini istediler. İlk bakışta bu girişimde kötü ve tehlikeli bir yan yok gibi gözüküyor. Ancak Nagorno-Karabağ sorunu ilk bakışta sanıldığı kadar basit değildir. Sorun yüzyıllık tarihsel köklere sahiptir. Geçmişte bu bölgede dini ayrılıklarca keskinleşen pek çok trajik çatışma yaşanmıştır. Yalnızca 1918-1920 yılları arasında, Azarbeycan ve Ermenistan'da henüz Sovyet erki kurulmadan önce, musavatistler ve taşnaklar tarafından körüklenen kardeş kavgasında Karabağ nüfusunun yaklaşık beşte biri yok edilmiştir.

1923 yılının Haziran'ında Azarbeycan Cumhuriyeti sınırları içinde Nagorno-Karabağ Özerk Bölgesi oluşturulmuştur. Ancak yine de daha sonraları Karabağ sorunu bir çok kez gündeme gelmiştir. Ne zaman ki kimi Ermenistan yöneticileri kamuoyu dikkatini çözülmemiş ekonomik ve sosyal sorunlardan, parti örgütlenmesindeki verimsiz çalışma yöntemlerinden uzaklaştırmaya çabalamışlardır, o zaman Karabağ Özerk Bölgesinin Ermenistan Cumhuriyeti'ne bağlanması önerileri gündeme getirilmiştir. Buna karşılık Azarbeycan yönetimi de, Ermenistan, Gürcistan ve Dağıstan'daki bazı bölgelerde yaşayanların ulusal bileşimlerinden hareket ederek bu cumhuriyetlerin idari sınırlarının degiştirilmesi önerilerinde bulunmuştur. Karabağ konusu çevresinde yürütülen tartışmalara her iki cumhuriyetin bilim adamları da katılmışlar, ancak bunlar sorunu çözüme kavuşturmaktan daha çok onun daha da karmaşıklaşmasına neden olmuşlardır. Bu tartışmalarda ulusal sorunun Lenincı çözüm ilkeleri unutulmuştur. Oysa SSCB'nin kurulmasının anlamı, her halkın ve ulusun dilini, kültürünü, geleneğini titizlikle korurken, ulusal çekişmelere, bir halkın diğerleri üzerindeki üstünlüğünü kanıtlama girişimlerine son verilmesinde yatmaktaydı.

Ne yazık ki, kişinin putlaştırılması döneminin yöntemleri kınanırken, nedense Lenincí ulusal politika geleneklerinin daha da geliştirilmesi sorunundan utangaç bir biçimde yan çizilindi. Durgunluk yıllarında da bu soruna hiç bir açıdan yaklaşılmamaya özen gösterildi. Böylelikle toplumdaki pek çok hastalık derinlere itildi, gizlendi. Sovyetimizin tarihsel olarak genç, ulusal kalıntıların ise yüzyıllık kökleri olduğu ve isteyelim ya da istemeyelim bu kalıntıların belirli koşullarda büyüdüğü gerçeği unutuldu.

Gençliğin enternasyonalist eğitimi ve ideolojik çalışmalar alanındaki eksiklikler sonucu milliyetçi egoist duygular filiz verdi. Sonuçta bu egoizm Ermenistan sokaklarına binlerce insanın dökülmesine yol açtı. Oysa geçen on yıllar içinde Karabağ Özerk Bölgesi Azarbeycan Cumhuriyeti ile binlerce bağla bağlanmış durumdadır. Bu bağları koparmak, işleyen mekanizmayı parçalamak mı gerekiyor? Ama bu durum yalnız Karabağ ve Azarbeycan'ın değil, tüm ülkenin sosyo-ekonomik durumunu olumsuz bir biçimde etkileyecektir. Eğer benzeri bir şekilde diğer bölgeler de başka halklar pahasına kendi özel çıkarlarını tatmin etmeye başlarsa, o zaman halkların kardeşçe birliği, ülke ekonomisi ne olacak? Ve son olarak Karabağ'da yaşayan Ermeni olmayan nüfusun istemve gereksinimleri ile ne yapmalı? Ancak gelişmelere bakıldığında böylesi bir yaklaşımın bazılarının işine gelmediği görülüyor. Gerçek, tutarlı demokrasiyi onlar ihtiras ve duyguların ön plana çıktığı sokak demokrasisi ile değiştiriyorlar. Erivan sokaklarına dökülen insanlar iyi örgütlenmiş ve disipline edilmişlerdi. Bugün artık bilinmektedir ki, Ermenistan ve Karabağ'daki girişimler bu bölgenin Ermenistan'a bağlanmasını yıllardır dayatan insanlar tarafından örgütlenmiştir. Bu insanlar bir süredir Karabağ adlı bir komitede birleşmiş durumdadırlar ve bu komitenin resmen tanınması için uğraşıyorlar. Bugün ülkede özü itibarıyla devrimci bir süreç olan perestroyka yaşanıyor ve işte onu zayıflatmak için birileri yine ulusal ayrılıkları yapay olarak, ama bu sefer demokratikleşme ve açıklık maskesine bürünerek körüklüyor.

Karabağ ve çevresinde meydana ge-

DKP (Alman Komünist Partisi)'nin Türkiyeli komünistlerle buluşması

4 Mart 1988 tarihinde Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreter yardımcısı Mehmet Karaca, Türkiye İşçi Partisi Politik büro üyesi Osman Sakalsız ile Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu ve Parti Sekreterliği üyesi Karl Heinz Schröder, Alman Komünist Partisi yabancılar sorumlusu ve disiplin kurulu üyesi Heinz Lang arasında dostça bir görüşme yapıldı.

DKP ve Türkiyeli komünistler, demokratik Alman kamuoyundan iki genel sekreterin ve tüm tutuklu ve kovuşturmaya uğrayan demokratların özgürlüğü ve Kürt halkına karşı uygulanan şovenist baskıların sona erdirilmesi için çalışmalarını istediler.

Filistin ve Güney Afrika halklarıyla dayanışmalarını dile getiren DKP,TİP ve TKP temsilcileri, tüm demokratik güçleri enternasyonal dayanışmayı yükseltmeye çağırdılar.

Dostluk havasında yapılan görüşmede, partiler barışın güvence altına alınması savaşımında fikir birliği içinde olduklarını vurguladılar.

Parti temsilcileri, işçi ve emekçilerin kazanılmış sosya ve demokratik haklarının savunulması ve yığınsal işsizliğe karşı savaşımın gün geçtikçe artan önemine dikkat çektiler. Kendi ülkelerinin işçi sınıfı partileri olarak, hangi ulustan olursa olsun tüm işçi ve emekçilerin Barış İş ve Sosyal Güvenlik için verdikleri mücadelelerine ardıcıl destek verdiklerini dile getirdiler.

DKP temsilcileri ve Türkiyeli komünistler, Federal Almanyadaki artan yabancı düşmanlığından endişe duyduklarını, Alman hükümetinin yabancılar yasasındaki sertleştirme planlarına kararlılıkla karşı koyacaklarını dile getirip, tüm demokratik güçleri, örgüt ve partileri yabancıları dışlama politikasına karşı aktif tavır almaya çağırdılar.

len olaylar ideolojik çalışmalardaki ve özellikle genç kuşağın enternasyonalist eğitimindeki eksikliklerin bir ürünüdür. SBKP MK son yıllarda Azarbeycan ve Ermenistan yöneticilerini bu konularda pek çok kez uyarmıştır. Buna rağmen buralarda gerekli yönde adımlar yeterince atılmamıştır. Ermenistan Komünist Partisi MK'nin son olağanüstü plenumunda bu konu ele alınarak, komünistler MK bürosunun çalışmalarını eleştirmişlerdir. Parti yönetiminin yığınlarla bağının koptuğu, onun kararsızlığı, Ermenistan'daki olumsuz olguların suskunlukla geçiştirildiği, gibi konular eleştirilmiştir.

Aynı şekilde Azarbeycan parti örgütü ve en başta da onun yönetimi ciddi eleştirileri hak etmiştir. Karabağ'ın Ermenistan'a bağlanması istemi binlerce ermeninin sokağa dökülmesinin elbetteki tek nedeni olamaz. Onları bu yola iten herşeyden önce, Karabağ'ın sosyo-ekonomik gelişimindeki yetersizliklere duyulan hoşnutsuzluk, ulusal ve diğer hakların çiğnenmekte oluşudur. Örneğin Cumhuriyetin diğer bölgelerine nazaran Karabağ kişi başına daha az yatırımın yapıldığı biryerdir. Tepeden inme keyfi bir uygulama ile Bakü'de Ermeni halkının tarihinin Ermeni okullarında incelenmesine son verilmiştir.

Karabağ olaylarına dönersek, önceleri demokratik süreçler çerçevesini aşmayan bu olaylar kısa bir sürede milliyetçi bir görünüm kazanmıştır. Gelişmelerin bu yönde ilerlemesinde parti örgütlerinin yığınlardan kopuk olması etkili olmuştur. Bu boşluğu kendilerine ulusun "liderleri" görünümü vermeye çalışan insanlar doldurmuş ve kişisel ihtiraslarını sözde halk iradesinin dile getirilmesi maskesi arkasında saklamışlardır. Giderek olaylar gerginleşmiş ve ilk çatışmalar Karabağ'a bağlı Askeranski bölgesinde meydana gelmiş ve iki kişinin ölümüyle sonuçlanmıştır. Sumgaiti'de ise daha büyük gerginlikler orataya çıkmıştır. Ortamdan yararlanan kimi kanun dışı unsurlar soygun ve yağma amacıyla Ermenilerin yaşadığı evleri basmışlardır. Sonuçta yalnız Ermeniler değil, diğer uluslardan insanlarda zarar görmüşlerdir. Çıkan olaylarda 32 kişi ölmüş ve yüzden fazla insan yaralanmıştır.

Kuşkusuz Azarbeycan ve Ermenistan'daki olayları şimdi tüm yönleriyle değerlendirmek zordur. Bunun içun zaman gereklidir. Ulusal ilişkiler sorununu kapsamlı ve tüm ülke çapında ele almak gereklidir. Böylesi bir çalışma artık başlamıştır. Politik Büro SBKP MK Sekreterliğine Karabağ ile ilgili sorunları ve ulusal ilişkilerin keskinleşmesine yol açan nedenleri inceleme ve gerekli önerilerde bulunma görevi vermiştir. Mihail Gorbaçov'un Azarbeycan ve Ermeni halkı emekçilerine yönelik çağrısında belirttiği gibi, ulusal ilişkilerdeki karmaşık sorunlar ancak demokratik süreç ve hukuk çerçevesinde çözülebilir. Sovyet halklarının enternasyonalist birliğine en küçük bir zarar bile verilmemeli, halkın yazgısı ile bağlı önemli sorunlarda duyguların esiri olunulmamalıdır. Kuşkusuz bu sözler partinin hastalıklı sorunlardan kaçtığı anlamına gelmiyor. Tersine perestroyka devrimci bir durum olarak bu sorunların açığı çıkmasına ve onların çözülmesine yol açıyor. Şimdi ulusal sorunu ele alacak ve onu kapsamlı olarak inceleyerek bir Plenum'un yapılması planlanıyor. Bilindiği gibi bu konuda daha SBKP MK Şubat Plenumun'da, yani Karabağ olaylarından günlerce önce gündeme getirilmişti.

Perestroyka Durdurulamaz

(TASS'ın yorumu) 22 Mart 1988

Pravda Gazetesi

...Sovyet Ermenistan emekçileri, komünistleri, büyük Sovyet ülkesinin çok uluslu ve bütünsel ailesindeki kardeş Halklarla omuz omuza sosyalist yenilenmeye aktif olarak katılıyorlar. Ancak perestroykanın ihtirasları ve sorumsuz talepleri için yıkım anlamına gelen güçler, kimi insanlar da mevcuttur. Bunlar toplumun geriye gidişini sağlamak için güçlüklerden utanmazca ve haince yararlanmaya, provakatif amaçlar için insanların duygularını kullanmaya hazırdırlar.

İşte böylesi insanlar 19 Mart'ta Erivan'da bir toplantı düzenlemişler ve onu Karabağ Komitesi'nin oturumu olarak adlandırmışlardır. Oturumda sağduyuya ve sakinliğe çağıran insanların konuşması engellenmiş, salonda zorla atılmışlardır. "Ulusun lideri" olmaya atılan I.Muradyan adlı bir kişi güya Karabağ Ermenileri adına, "Moskova'ya, MK'ne yüksek adalete, Rus halkına ve de hiç bir şeye inanmadıklarını" açıklamıştır.

Hatta parti ve Sovyet organlarına yurtdışının yardımına başvurma tehdidi ile bir ültümatom da dile getirilmiştir. Toplantıda "işe gitmek, ama çalışmamak, parti komitelerinin ve sendika komitelerinin yeniden seçileceği toplantılar düzenlemek" görevi belirlenmiştir. K.Nagapetyan adlı biri yığınsal açık grevleri, direnişler, çağrısında bulunmuş, Ermenistan'ın "partisiz" cumhuriyet olarak ilan edilmesini istemiştir.

Adı geçen Muradyan "güvenlik müfrezelerinin" kurulmasını önermiştir. Aşırıcılar çabuk güvenen insanların isimlerini kullanarak kendi gereksinimlerini karşılamak amacıyla para toplamak için iki banka hesabı açtırmışlardır.

Bu insanlar birbirlerini "cumhuriyetin yöneticileri olmaya değer iyi politikacılar" olarak adlandırılmaktadırlar.

Ülke emekçileri emindirler ki, Sovyet Ermenistan'ı komünistleri, şanlı işçi sınıfı, aydınları ve gençlik bu sorumsuz unsurların peşinden gitmeyecektir. Perestroyka devam edecektir, en zor sorunları biz dostluk, barış ve sakinlik ortamında çözeceğiz. Perestroyka durdurulamaz.

Yüksek Sovyet Prezidyumu'nun Nagorno-Karabağ sorunu ile ilgili kararı

Yüksek Sovyet Prezidyumu, Azerbeycan ve Ermenistan Sovyetlerinin başvurusu üzerine, 23 Mart Çarşamba günü, Nagorno (Karabağ) olayları konusunda görüşmelerde bulunarak karar aldı. Bu soruna ilişkin, Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı Andrej Gromyko, SBKP Merkez Komitesi Genel Sekreteri Michail Gorbaçov ve 15 Sovyet Cumhuriyeti temsilcisi söz aldılar.

Kararda, Azerbeycan ve Ermenistan Sovyetlerinde Nagorno Karabach (Karabağ) bölgesinden kaynaklanan durumun, bir bütün halinde çok uluslu birlik devletinin halkları arasındaki dostluğun pekişmesi ve bu iki Cumhuriyet'in halkları açılarından zedeleyici olduğu tesbit edildi. Karmaşık ulusal ve bölgesel sorunların devlet organlarına baskı yoluyla çözümlenmek istenmesinin kabul edilemez olduğu belirtildi.

Tek tek kişilerin, grupların ölümle neticelenen, canice tutumlarının mahkum edilmesinin karar altına alındığı belirtildi. Suçlulara, idari ve cezai yükümlülükler getirileceği dile getirildi.

Azerbeycan Halk Meclisi ve Ermenistan Sovyetleri'ne SSCB kardeş halklarının birliği ve dostluğu temelinde, Leninist ulusal politikanın sarsılmaz ilkeleri ruhunda, yığınsal politik ve eğitici çalışmalar yoluyla iyileştirilmesi görevi verildi. Uluslar arasındaki gerginliğin nedenleri, esaslı ve çok yönlü araştırmalıdır, bu nedenler anında, ortadan kaldırılmalıdır, denen kararda ayrıca, üretim kollektiflerinde ve eğitim kuruluşlarında sakin ve önyargısız bir havanın sağlanması isteniyor.

Kararda ayrıca, her iki Cumhuriyet'in Yüksek Sovyet Başkanları'ndan, sosyalist yasallıkların ve kamu düzeninin sağlamlaştırılması yönünde önlemler almaları, tüm uluslardan yurttaşların yasal çıkarlarının korunması ve istikrarsızlığa neden olan tutumların sorumlularının yargılanması istendi. ve SSCB Bakanlar Kurulu, özerk Nagorno Karabach (Karabağ) bölgesinde ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimin acil sorunlarının çözümü doğrultusunda önlemler alıcı çalışmalar yapmakla görevlendirildi.

Yine, Azerbeycan ve Ermenistan Sovyetlerinde yaşayan halkların yasal çıkarlarının korunması ve kamu düzenini yeniden sağlamak için gerekli önlemlerin alınması istemi, savcılığa ve SSCB İçişleri Bakanlığı'na iletildi.

BİREY VE DEMOKRASİ

Demokraside yaşamayı öğrenmek, bugün bizler için tekrar üzerinde durduğumuz bir görevdir. Bugün henüz daha neyi başaramıyoruz, herşeyden önce neyi öğrenmek zorundayız ve yaşamımızın yenilenmesinde aşmak için işe koyulduğumuz zorlukların karakteri gerçekten nereye uzanıyor, bugün bunları yeterince sık düşunebiliyor muyuz acaba? Bu sorulara bir cevap ararken, deneyimlerimizden görüyoruz ki, bugün göğüslemek zorunda olduğumuz şaşkınlığımızın ve zorluklarımızın nedenleri bizim kendimizde yatıyor. Öyleki, basit işçi olarak adlandırdıklarımızda olduğu kadar yönetici kadrolarda da.

Bizim kendimize seçtiğimiz hedef, gelip geçici bir kampanya değildir. Tersine, toplumumuzun gelişmesine bir ivme katmak hedefi nesnel bir gereklilîğe dayanıyor. Eğer biz, sadece biran için, bizim yetkinliğimizin belirli bir mükemmellik derecesine vardığı yolunda hayallere kapılsak gerilerde kalır, ve gelişmeye kapanırız. Sonuç olarak, biz bu gelişimi toplum yaşamımızın bir parçası olarak son derece doğal ve normal görmeliyiz. Eğer hangi moral ve psikolojik ağır yükle zamanla yarışmaya koyulduğumuzu gözönüne alırsak, bunun ne zorlu bir görev olduğunu anlarız.

Gerçek demokrasi, her ferdin kendine öz yaratıcı güçlerini açığa çıkarır. Her ferdin kendi düşüncesini özgürce yeniden veya ilk olarak söyler hale getirmek, önemli kararlara halkın düşüncesi temelinde varmaya pedagojik bir duyarlılıkla alışmak, işte bunlar gerçek demokrasiyi gösterir.

Bununla ilgili olarak yöneticilerimize büyük sorumluluk düşüyor. **"Demokrasiyi öğrenmek"** onlar için hiçde kolay değil ve bazen neredeyse hazmedilmemiş bir girişim. Bana öyle geliyor ki, bununla Moskova şehir parti örgütündeki son olayların böylesi dolaysız bir ilişkisi var. Boris Jeltzin, fedakarca çalışan yönetici kadro görevini bıraktı. Bu nasıl olabildi? Herşeyin toz pembe gösterildiği, hiçbir şeyin umursanmadığı, gerçek gelişmelere karşı bağışıklık kazanıldığı durgunluk yıllarında daha enerjik, daha kararlı, kendini işine tümüyle adamış bir kişiliğe özlem duyulmadı mı? Bizim beklediğimiz tam da böyle insanlardı. Peki şimdi olan, önceden öngöremediğimiz bir olay mıdır? Kimileri için hiç beklenmedik bir gelişme de olsa, kanımca kendi içinde taşıdığı yasallığı gözardı etmemek gerek.

Eğer yanılmıyorsam, Lev Tolstoy zamanında şöyle demişti: Birçok kişinin aynı anda, hep birlikte bir kalası kaldırabilmesi için, birinin "Hoppa" diye bağırması gerek. Tolstoy'un haklı olduğunu herhalde kimse inkar etmez. Şimdi bu çağrı, yaşamın her alanına aktarılabilinir: Kalası nereye, kime, nasıl en iyi biçimde taşımalı? İşte, bizim toplumsal yapımız bu anlamda işledi değil mi? Çeşitli düzeylerde, çeşitli kademe ve rütbelerdeki yöneticilerde "buyrukçuluk" uslubu ağır bastı. Bu uslub, uzak geçmişimizden, yani insanın sadece şeref madalyalarıyla ölçüldüğü zamandan çağımıza kadar gelebilmiştir.

Artık, bugün bu uslub, bu davranış biçimi bir daha gelmemecesine geçmişte bırakılmalıdır. İnancıma göre, bu davranış biçimi partimizin merkez komitesi düzeyinde uzaklaşmaktadır. Tartışmalar daima hem polemikle hem de işin özüne bağlı kalarak, somut bir biçimde samimi, dostça bir ortamda yürütülüyor. Şimdi, her yöneticinin kendi kollektifinde de buna benzer bir atmosfer yaratması, artık o yöneticiye bağlı kalıyor. Buraya yönelmenin yolu insanlarla çalışmaktan geçiyor. Bu belgiyi transparent de taşımak, kuşkusuz ki o temelde iş yapmaktan daha kolaydır. Boris Jelzin'in bu görevi başaramadığı yolunda izlenimim olmuştu. O, kollektifine, insanlara daha fazla güvenmeliydi. Onları eğitmeli ve arkasına almalıydı ve sabırla küçük de olsa başarılar elde edebilmek için adım adım ilerlemeliydi. Böyle davranması gerekirken, o kadrolararası bir dönme dolabı harekete geçirdi. Bugün çoğu şey, "insanlarla çalışmanın" ne demek olduğunu anlamaya bağlı.

Biz burada, **"Tek ciğerle"** çalışmaya alışmış, tutuculuğun ciğerine işlemiş olduğu dinamik ve yetenekli bir yöneticinin karşı karşıya geldiği bir dizi durumun varlığını saklamak istemiyoruz. O yönetici, sonra durgun işletemeye uygun adım attırmayı denedi ve onun bütün girişimleri aktif direnişlerle karşılaştı. Çeşitli fraksiyonlar, **"kamp zihniyeti"** vb. oluştu. Sonuçta yönetici, buranın böyle gidemiyeceğini ve bu kollektifin "rahat yaşamının" gerçekte halkın sırtında "bir asalak" gibi olduğunu gördü.

Burada, yöneticiyi emir vererek yönetmeye, baskı uygulamaya bu uyuşmuş kollektifin rutin çalışmasının zorladığı kanısı uyanıyor. Yeni menacer türleri belirmiştir: **"Savaşkan"**, **"Kahraman"** türler. Çoğu kez bunlar insanlığa hizmet için kendini tüketen, gerçekten ilerici insanlar oluyor ve bu da acı bir yasallık-sonunda kendi kollektifleri onların cenazesini kaldırıyordu. Bu çoğunlukla yukarıdan sessiz ya da kimi zaman aktif destek buluyordu. Burada yalnızca Lyssenko "bataklığını" hatırlatalım. Böylesi bir işleyiş ne kadar da çok ümit verici yeteneği ezdi geçti. Ve biz artık nasıl bu şekilde çalışmaya devam ederiz?

Bugün, kollektif ve yönetici arasındaki çatışmanın özünü kavradıktan sonra ve deneylerimizden çıkarak görüyoruz ki, olayın önemli bir bileşkeni daha var. **İnsanlar arası ilişkilerin niteliği.** İnsanlara güvenmek, bizim reformlar sürecimizin belirleyici bir yasasıdır. Pratiğin gösterdiği gibi, bu basit gerçeği yaşama oturtmak kadar anlamak da zordur. Belki "insanlara güvenmeyi" uzun süre dikkat alanımıza almadığımız için, belki de bunun insanlardan manevi-ahlaki olarak en yüksek düzeyde performans gerektirdiği için zordur bu. Ben, zamanımızın yöneticisinin önünde duran zorlukları anlıyor ve bu basit gerçeğin kendisinden belirli bir esneklik istediğini biliyorum.

Bir süre önce SBKP Moskova İl komitesi bizim parti örgütümüzde bir anket yürütmüştü. Sorulardan birine şöyle cevap verdim: **"Kişinin sorumluluğu yükseltilmeli, görevleri arttırılmalı, fakat herşeyden önce korku ve ürküntü yaratmaktan kaçınılmalı,"** Ben işe kendi isteğiyle koyulan insanlarla çalışmaktan zevk alırım. Ama baskı söz konusu olunca, korku kaçınılmaz olarak karşı bir tepkiyi oluşturur. Böyle olunca, bir yöneticinin olumlu olan özellikleride yokolup gider.

Yönetim kademelerinde sık sık tekrarlanır: Biz huzurevi değiliz". Şimdi çok şeyle meşguluz. Birde insanlarla uğraşacağız, onların kafalarına birşeyler sokmaya çalışacağız, ellerinden tutacağız. Herşeyi iğneden ipliğe anlatacağız. Bu çok zamana ve enerjiye malolur. Ve üstelik bunlar hiç birbirleriyle bağdaşır mı: üretim görevlerini yerine getirmek ve aynı zamanda insanları yetiştirmek ya da yeni baştan eğitmek? Evet, tüm bunlar için zamanımız var mı? Bu sorulara gözümüzü yumamayız. Ama başka bir yolumuz var mı ki?

Zaten asıl nokta da, iki görevi aynı anda çözme durumu ile karşı karşıya olmamız: Yeniden örgütlenme ve özgür, yaratıcı insanın yetişmesi. Bizim yeniden yapılanma sürecimizin bu iki yönünü birbirine bağlamak durumundayız. Yenilenmenin başka bir yolu yok. Eğer büyük bir işe kalkışsanız, bunun için büyük bir kollektifin yardımına ihtiyaç duyuyorsanız ve eğer bu işi yalnız yapamıyor tersine sadece toplum içinde yapmamız sözkonusu ise, bu kollektifi ayakları üzerine kaldırmak zorundasınız. Ona yaratıcı çalışmanın olanaklarını sunmak zorundasınız.

Ben bilim adamıyım. Dinleyenlerim, öğrencilerim, asistanlarım var. Eğer, onlara sadece emirler versem ve yaptırımlarla tehdit etsem, bizim bilimsel kollektifimiz hemen son bulur. Çünkü belki, bugün için, yarın tekrar unutacağım bazı fikirlerim vardır. Böyle durumlarda, belli bir düzen içinde yetişmiş arkadaşlarım, bana merakla bakacaklar ve sükût içinde bekleyecekler. Çünkü onlar öyle yetiştiler ve başka bir yol da tanımıyorlar. Oysa, onların da yaratıcılıkla düşünmesi, benim de düşünmem, böylece birlikte yapacağımız tartışmaların sonucunda yeni, güzel fikirlerin ortaya çıkması, bu fikirlerin birlikte formüle edilmesi, bugün bunların koşullarının yaratılması, bu durumda bir alternatif olabilir. **Her kesin yaratıcı birlikteliği olmaksızın ileriye gidemeyiz. Yönetici kat kat akıllı olsa bile.**

Çoğunlukla, kendine güvenmeyen, genç yeteneklerle karşı karşıya geliyoruz. Bir kimsenin onları kanatları altına alıp, "Yeteneğin var, sebat et" demesi onlara yardım ediyor, gençlerin herşeyden önce moral desteğe ihtiyacı var. Ama hepimiz, bunun benzer örneklerini verebilir miyiz? Bana öyle geliyor ki, onlara güvendiğimizi yeterince göstermiyoruz. Bugün hemen "hiçbir şeyden haberiniz yok, sizden birşey çıkmaz "diye kestirip atıyoruz. Bu yolla, sık sık yetenekli insanlar can damarlarından vuruluyorlar. Hak yerini bulsun diye ekleyelim ki, buna rağmen boyun eğmeyen, sınavdan geçerken daha da bilenen yeteneklerin de var olduğunu görüyoruz. Çok şükür ki toprağımız böylesi yetenekleri bizden esirgemiyor.

Ancak buna rağmen kendimizi baş dönmesine kaptırmaya, rahatlamaya hakkımız yok. Neye malolursa olsun insanların yara-

tıcı potansiyellerini özgürce geliştirmeye zorunluyuz.

Lenin, insanlarla dolaysız ilişki kurmaya, protokolsüz kendiliğinden oluşan toplantılarda konuşmaya, fikirlerini kişisel görüşlerle yaymaya ne büyük zaman ve güç harcadı. Lenin şaşırtıcı, ani ziyaretlere öylesine önem verirdi? O, böylesi ufak tefek olaylardan, yaşamın içinde hareket ettiği eğilimleri açıklayacak malzeme topladı, onlardan yararlandı. Lenin'in insan olarak yüceliği, tek bir kişinin sözlerinden bütün bir toplum için ilkesel düzeyde doğruları anlamasındadır. Onun, partide mücadele arkadaşlarıyla ilişkilerine gelince, onun yaklaşımı bireylerle anlayışlı ve ciddi bir ilişki kurmayı öngörüyordu. Eğer bir insan, bir yönetici zamanımız için ve zamana uygun yöntemler için anlayıştan yoksunsa, eğer gerilerde kalışını telafi etmek için kendinde yeterli güç bulamıyorsa, o zaman görevini bırakmalıdır. Bugün neden bizler yukarıya doğru durdurulamayan bir çıkışa alıştık? Ya aşağıya doğru inişe?...Gerçek yaşamda herşey çok daha zor ve çok daha belirsiz. Belki bir kişi eğer gerekiyorsa kolayca ona uygun yeni bir işyerine geçebilmeli. Belki de, o böylece başka bir yönde yetkinleşebilecek hatta olgunlaşabilecek. Güçlü bir kişilik, yaşamın ona verdiği derslerde daima yararlı bir yan bulur. Bizler böyle durumlardar artık kollarımızın altında rütbe talimatnameleriyle dolaşmayı bırakalım ve sürüncemede kalan bürokratik yaşlılık hastalığından kendimizi kurtaralım.

Çağımız hızlanmanın işaretlerini taşıyor. Biz haklı olarak Alexander Herzen'in şu sözlerine katılabiliriz:**"Zamanımızın belgisi, eskiden olduğundan daha fazla. Her zaman hareket içinde olmak'tır".** Nesnelerin (olayların) objektif seyri, onların objektif gelişmesinin mantığında dayandığından, gelişimi hızlandırmak demek şüphesiz hiçbir şekilde, zamandan daha hızlı olmak ve tarihi geçmek istemek demek değildir. Bu mantık önemli ölçüde hızlanmanın temposunu da belirliyor. Açıktır ki bu tempoyu yükseltmek bizim elimizde. Fakat bu durumda hangi yöntemlerle, kimin hesabına sorusu sorulmak zorunda. Peki, biz eğer araçlarımızı seçerken yeterince titiz değilsek amacımızı da yitirmiş olmaz mıyız?

Neden daha titiz olmak durumundayız? Çünkü, bugün ülkemizde söz konusu olan keskin bir dönemeçtir. Bu dönemeçte, bütün sistemimiz hareket halinde. Burada öncelikle sistemimizin nasıl bir durumda bu dönemece geldiği gözönüne getirilmek zorunda. Toplumumuzda neler olup bittiğini hissetmiyorduk bile, şimdi ancak onu biraz daha iyi tanımaya başladık. Ya bugün kaç adımı pratiğe dönüştürdük? Dünün bakışı ile bir kez daha incelersek, bunların toplumumuzun karakteri ile çelişiğini zannedebiliriz. Gerçekte ise, gerek pratikte gerekse teoride daha derin bir bilinçlenme süreci, reel sosyalizmin doğasının analizi gerçekleşiyor. Bu noktada bilimin, bilim adamlarının katkısının henüz yeterli olmadığının özeleştirisini de eklemeliyiz. Diğer yandan bu sadece onların suçu değil, bilim kendisinde bir yönüyle son yılların olaylarından, genel durgunluktan etkilenme durumundaydı.

Yaklaşımlarımız bizi tekrar demokratik koşullar altındaki kişilik sorununa yöneltiyor. Bana sık sık soruluyor: Devamlı olarak sınanmış kişiliklerden, sonsuz olanaklardan bahsediyor onlardan yazabildikleri kadar yazmasını sadece aktüel olanı değil gerçeği yazmasını, yazdıklarının ilerisi için de geçerli olmasını istiyoruz. Dünün basit işçisine "şansımızın vidası değilsin, başını dik tut ve sende saklı olan yeteneği ortaya koy.." diyoruz. Daha sonra aynı insanlar kendilerini kollektif çalışma koşullarının içinde buluyor ve biz onların gözüne "at gözlüğü" takıyoruz. Sonra bir ıslıkla onu tekrar geri çağırıyoruz ve zılgıt çekiyoruz. Şimdi, o sadece ona önceden verilen ivmeyle yanındakileri geride bırakabilecek durumdayken daha özgün davranmak ona ne kazandırır?..

İtiraf etmeli ki, bu bağlamda dramatik bir şekilde havaya uçabilecek yüksek patlayıcı madde gibi olan anlaşmazlık konuları var. Ancak bu çelişkiler çözülemez değil. Çünkü yetenekli insanlar için gerçek demokrasi "at gözlüğü" olmadan yürüyebilir. Bu benim için bilim örneğinde tamamen açıktır. Fikirlerin özgürce belirlenmesi yoksa bilim gelişemez. "Konuşmaya katılımcının" düze-

Devamı 8. sayfada

"ULUSLAR TOPLULUĞU VE DÜNYA HÜKÜMETİ"

Yeni Yol'un 8. sayısında 15 Ocak tarihli Pravda gazetesinde yayınlanan "Uluslar topluluğunun yönetilmesi mümkündür" başlıklı, G.Şahnazarov imzalı makaleyi tanıtmıştık. Pravda'nın 1 Şubat tarihli sayısında ise bu makaleyi eleştiren, "Uluslar topluluğu ve dünya hükümeti" başlıklı bir yazı yayınlandı. A.Bovin imzalı yazı özetle şöyle:

A.Bovin, yazısının başında uluslar topluluğunun yönetilmesi sorununu giderek daha yakıcı bir hale geldiği konusunda G.Şahnazarov'a katıldı-ğını ancak merkezi bir uluslararası yönetimin veya dünya hükümetinin oluşturulması fikrini kuşkulu bulduğunu belirtiyor. A.Bovin şöyle diyor:

"Sağduyulu ve kelimenin herkes tarafından benimsenmiş anlamına bağlı kalarak şu söylenebilir: Yönetim, yönetim sistemlerinin, yönettikleri açısından zorunlu olan 'emirler' verme hakkına sahip olmasını öngörmektedir. Dolayısıyla yönetilenlerin 'egemenliğinin' kısıtlanması (veya kendi kendini sınırlaması) olmadan yönetim mümkün olamaz. Herhalde, G.Şahnazarov bunu anlıyor. En azından 'ulusal egemenlikle dünya hükümeti arasında objektif bir çelişki' olduğundan söz ediyor. Ama bence, sorunu yalnızca çıkar dengesi düzeyinde ele alarak, gerçek durumu olduğundan basit gösteriyor."

A.Bovin, uluslararası bir iktidarın, bir yönetim merkezinin mümkün olmasını ancak şu koşulun varlığına bağlıyor: "Eğer sağlam ve sürekli bir çıkar dengesi, uluslar topluluğu üyelerinin kendi haklarının (kendi egemenliğinin) bir kısmını bu söz konusu merkeze bağlı kılmasını olanaklı bir hale getirirse, yani onun kararlarını kendisi için zorunlu, uygulanması kesin kararlar olarak görürse (bu mümkün olabilir). Günümüzdeki ve yakın gelecekteki çıkar dengesi düzeyine gelince, bu düzeyin dünya hükümetinin 'ağırlığını' taşıyabilecek kadar sağlam olduğu kuşkuludur."

Yazar, devamla, G.Şahnazarov'un dünya hükümetiyle ilgili görüşlerini eleştiriyor. BMÖ ve diğer uluslararası örgütlerin dünya hükümetinin belirtisi sayılıp sayılamayacağı konusunda şunları söylüyor:

"BMÖ ve hele hele diğer uluslararası örgütler dünya hükümetinin 'belirtileri' olarak değerlendirilebilir mi? Herhalde, çok soyut bir açıdan, veya tersine, uluslararası gazetecilik açısından bu mümkün olabilir. Ama ya bilimsel açıdan? Eğer BMÖ'nün veya uluslararası örgütlerin kararının kendi çıkarlarıyla çeliştiğini düşünüyorsa, hiçbir devlet bu karara uymayacaktır (ve uymamaktadır). BMÖ'nün faaliyetleri, çok sayıda uluslararası örgütün işbirliği ve çıkarları uyumlaştırma yolunda kazandığı deneyim, ve sonuçta güçlenen güven potansiyeli: tüm bunlar dünya hükümetinin'belirtilerinin' giderek oluşturulmasının akla yatkın (yalnızca akla yatkın!) bir duruma gelmesinin koşullarıdır"!

"Sonuç olarak, -diyor A.Bovin,- bence dünya hükümeti fikrinin, hatta onun 'belirtileri' fikrinin bugün (ve herhalde yarın da) dayandığı sağlam bir temel yoktur. Aslında makalede bu kabul ediliyor. Son cümlede şöyle deniyor: Giderek daha net biçimde görülen, 'hiçbir orkestra şefi olmaksızın barış ve işbirliği şarkısını söyleyen bir dünya konseri'dir. Sorun da burada zaten: Hiçbir orkestra şefi olmaksızın!

A.Bovin yazısını şöyle bir eleştiriyle bitiriyor:

"...Genel insani çıkarların yanısıra **sınıfsal** çıkarlar da varlıklarını sürdürmektedir. Bütünsel dünya, çelişkilerle bölünmüş dünyadan ayrı değildir. Eğer bunu unutursak, sosyalizmle kapitalizm arasındaki çelişkinin kaybolduğu, barış içinde birarada yaşamanın sınıfsal çarpışmalardan soyutlandığı ve yazıda da gordüğümüz gibi, dünya hükümetinin 'belirtilerinin' mevcut olduğu bir toplumsal-politik mekanda kendimizi buluruz."

TİP ve TKP Genel Sekreteri ile birlikte haklarında dava açılan 14 kişi basın toplantısı yaptı

Baştarafı 1. sayfada

Çünkü savcı mesleki bilgi ve beceriden yoksun olarak bir devlet görevini sürdürdüğünü göstermekle kalmamış aynı zamanda bu görevi kötüye de kullanmıştır. İddianame akla, bilime, çağdaş düşünce tarzına ve hukuka aykırı olup, keyfi bir davranış ürünüdür. Savcı düşünce ve düşüncenin açıklanmasını TCK'nun 141'inci maddesini ihlale yeterli olduğunu açıklayarak düşünceyi suç saymıştır. Savcı komünizmi tanımlarken parababalarını alıp onları zayıf düşürmek, beraber olmayanı öldürmek, işçiyi istismar etmek, envalde birlik, herkese cemiyet ve onun temsilcisi olan devlet hesabına çalıştırmak, her-
kesin devlet tarafından beslenmesi, devletçe bakılması, hususi mülkiyetin olmaması gibi» ifadeler kullanarak bu toplumsal sistemi hiç bilmediğini ya da hukuk adamı yansızlığı içinde, davranmadığını göstermiştir. Savcı komünist düşüncenin platon'dan buyana mevcut olduğunu söyleyerek, dünyada ilk komünist düşüncenin Simavlı Bedrettin isimli kişinin kurduğu mezhepte sezildiğini söyleyerek de Türkiye'de düşünce tarihi konusundan habersiz olduğunu kanıtlamıştır. Savcı Türkiye'de ilk komünist cemiyetin "yeşil ordu" olduğunu, Jön Türklerin faaliyetlerinin de gizli komünist faaliyetlerinden olduğu yolundaki sözleriyle de yanlış bir tarih bilgisini iddianameye temel yapmıştır.

Savcıkabiliyetli, müteşebbis ve gir- herkesin devlet tarafından beslenmesi, meleri gerektiğini istediğimizi, işkence yapanları cahil ve hür hayat imkanlarından faydalanamayıp muvaffak olamamış yaratıklar olarak gördüğümüzü açıklamaya varan düşünceleriyle bir yandan faşistlere, bir yandan da işkencecilere arka çıkmaya çalışmıştır.

İddianameden yapılan bu kısacık alıntılar, iddianamenin nasıl bir belge olduğunu göstermektedir.

"Neden sanık yapıldık?" sorusunun yanıtını öğrenebilmiş değiliz. Bu davada sanık olarak yeralan Adil Demirci, İbrahim Cihan Şenoğuz, Mehmet Salmanoğlu, Mehmet Alçınkaya, Ali Osman Şen, Ahmet Cevdet Uludağ, Şefika Uludağ, Naci Gürsin, Musa Kasa, Mustafa Erdoğan adlı arkadaşlar daha önce TKP davalarında yargılandılar. Bu davaların sonunda verilen beraat, mahkumiyet gibi kararların bir kısmı kesinleşti, bir kısmı yargıtay aşamasında. Bunun belgeleri savcının dosyasında bulunmaktadır. Savcı, iddianamesinde önceki yargılama döneminden sonrasına ilişkin, tek eylem ve yeni bir suçlamadan sözetmeksizin, yalnızca öteki yargılamaların, emniyet ifade tutanaklarına dayanarak bu kişilerin TKP üyeliğinden ikinci kez yargılanmalarını istiyor. Bu konu ceza yargılamaları yasasının 250/3 maddesine açıkça aykırı. Ancak savcılık mahkeme önündede yineleyeceğimiz gibi bu acık hükmü keyfice ihlal etmekten çekinmemiştir.

Savcı dava sanıklarından Maden-İş sendikası eski görevlilerinden Ekrem Kandemir ile birlikte Otomobil-İş sendikası genel sekreteri Celal Özdoğan'ı hiçbir maddi kanıt olmaksızın davaya katmışlardır.

Nabi Yağcı ve Nihat Sargın'ın avukatlarından olan Atilla Çoşkun salt savunma görevini yaptığı için sanık yapılmıştır. Basında çıkan kimi haberlerin aksine, haklarında Nabi Yağcı yada bir başkasının suçlayıcı ifadeleri bulunmamaktadır. Davaya savunma makamından alınarak sanık olarak katılan avukat Rasim Öz'ün müvekkilleri Nabi Yağcı ve Nihat Sargın'ın Ankara DGM yargıçlığı önünde ilk karşılaştıkları anda "İşkence gördük demokrasiyi kurtarın" sözlerini "demokrasi mücadelesi sürecektir" sözleriyle karşılık vermesi suç sayılarak TCK'nun 312'nci maddesinden dolayı yargılanması istenmektedir.

Sonuç olarak, aynı suç isnadi ile yargılanmış insanları yeniden gözetim ve soruşturmalardan geçirerek sanık sandalyesine oturtmak, hukuk devleti ilkelerini hiçe saymanın da ötesinde 12 Eylül'den buyana yargılanmış binlerce kişiyi sürekli tehdit altında tutmak isteğidir. İşçi ve sendikacılara hiçbir dayanak olmaksızın davada sanık yapmakta Türkiye'deki tüm dürüst ilerici işçi ve sendikacılara gözdağı vermek isteğidir.

Savcılığın Nabi Yağcı ve Nihat Sargın'ın iki avukatını da bu davaya katması 500'e varan savunma görevlisine gözdağı verme isteğidir.

Savcılık iddianameyi açıkladığı gün soruşturma sürüyor sözleri bu davadaki amaç ve hedefleri ortaya koymaktadır.«Demokrasi mücadelesini sürdüreceğiz" sözlerini suç saymak demokrasi yanlılarına gözdağı vermek isteğidir. Hukuka ve yasalara aykırı bir biçimde sürdürülen soruşturma sırasında, bu soruşturmayı yürüten savcı hakkında ki şikayetlerden hiçbir yanıt ve ses yoktur. Hukuk ve yasalara aykırı bu belgeye karşı demokrasiye, sendikal mücadeleye ve işçilere savunma hakkına yönelik tehdite karşı demokrasi demogojisi yapanlara karşı gerçek demokrasi yanlılarını, gerçek hukukçuları ve sorumluluk duyan tüm yurttaşları göreve çağırıyoruz.

Bir mahkeme ve iddianamedeki bir suçlama üzerine...

Başı 12 de

Yine söz konusu aktarılan bölümde, bu kişiler, her kim iseler, demekte imişler ki: "Kabiliyetli, girgin ve müteşebbis olan herkes, onlara (yani komünistlere) göre, faşisttir. Ölmesi gerekir".

Bu satırlar, kanıt olmak ne söz eskilerin iz'an dedikleri, insanların anlayış yeteneklerini hiçe saymak değil de nedir? İddianamedeki bu satırlar, komünistleri suçlama adı altında, açıkça ülkemiz insanının kavrayış yeteneğiyle, iz'an ve idrakıyle alay etmektedir. Ülkemiz insanını kavrayışı kıt, algılaması çok zayıf birer yaratık yerine koymaktadır.

Şu satırlar yazıldığı ana kadar iddianameyi bütün yönleriyle bilmiyoruz. Ama **Hürriyet** gazetesinin aktardığı bu satırlar, ülkemizde egemen kesimdeki bazi zihniyetleri tanıma açısından, demokrasi yönünden ve her yurttaş için büyük önem taşıyor. Demokratik bir rejim için kaygı duyan, özen gösteren her siyasal insan açısından iddianamedeki görüşleri geçiştirmemek gerekiyor.

Kısacası, böylesine bir ciddiyetsizliği herkesin ciddiye almasında, sanırız, sayılamayacak kadar yarar vardır.

---

yi mükemmel değilse bile insiyatifi ele alır, bir diğeri onu benimser, biri düşünce geliştirir ve belki de bu düşünce daha sonraları meyvalarını verir. Fakat tüm bunlar yaratıcı mekanizmayı uyandırır. Sonradan diğerlerini de sürükleyen aktif bir grup yavaş yavaş kabuğundan sıyrılır, ötekileride sürükler, ayrılır. Fakat burada hakim olan aşırı hırsların savaşı değil, sadece fikirlerin savaşımı olmalıdır. Çatışmalar mı? Olacak, ama katılımcıların rütbesinden dolayı değil, davanın çıkarı gereği. Dava ön planda duruyor ve kriterleri tesbit ediyor.

Toplumumuzu sağlıklı hale getirmek, bütün yaratıcı güçlerin özgür gelişimini bireyci iradeciliğe yöneltmemek için garantiyi nerede gördüğüm sorulduğunda sadece şunu söyleyebilirim?. "Garanti, bütün sorunların demokratik tartışılmasındadır. "Burada esas olan tartışmaların tek sesli değil, çok sesli korosunun duyulmasındadır. Korodaki eleştirici sesler ne arada kaybolmalı ne de eleştiri bizim hassas kulağımızı rahatsız etmelidir. Bu koronun şefi, tek tek her sesi iyice işitmek zorunda. Buna, koro şefi kendi adına ihtiyaç duymalı. Hatırlamalıyız ki, bu yaklaşım bizim anayurdumuzun geleneklerine çok yakındır. Koro şefinin bu özelliği belki her zaman pratikte gerçekleştirilmedi, ama her zaman ideal davranış olarak kaldı.

Bu bağlamda, eğitim fikri insanlarla yorulmak bilmez ve zahmetli çalışmanın ilkesi, batıda günlük yaşamı belirleyen çok daha gaddar kurallardan farklı olarak sadece yüceltilmekle kalmamalı, toplumumuzda daha da geliştirilmelidir.

Bu ileriye doğru hareketle gerçi biz dikenli bir patikada yürüyoruz. Ama bu yoldan insanlara yöneliyoruz. Şu halde bizi amacımıza yaklaştıracak araçlar da olabildiğince "insanileşmiş" olmalı. Sadece bu şartlar altında demokrasi gerçekleşebilir.

Anatoli Logunow (SBKP MK üyesi, Moskova Devlet Lomonossow Üniversitesi rektörü)'nün bu yazısı Neue Zeit'ten çevrilmiştir.

Komünistlerin birliği

TİP ve TKP'nin birleşme çabaları, bilindiği gibi, başarıyla gelişmiş ve süregiden program tasarısı üzerine tartışmanın sonuçları temelinde noktalanacak olan birlik sürecinin tamamlanması aşamasına gelinmiştir.

Her iki partinin birleşme kararı gerek ülkemizin ilerici kamuoyunda ve gerekse uluslararası komünist ve işçi hareketinin sıralarında haklı bir yankı uyandırmıştır. Birleşme sürecinin sonucunda oluşacak olan TBKP, partilerimizin genel sekreterleri Sargın ve Kutlu'nun ülkeye dönüşleriyle birlikte, Türkiye'nin siyasal yaşamının daha şimdiden ayrılmaz bir parçası olmuştur.

İki partinin arasındaki birlik süreci, aynı zamanda bir çok temel doğrultuda söz konusu partilerin kendilerini köklü şekilde yenileme süreci olmuştur. TKP-TİP birliğinin içeriği, önemi bu yenilenme süreci kavranmadan anlaşılamaz. Dogmatik yaklaşımlardan yaratıcı marksizm-leninizme yeniden dönüş; çağdaş gerçeklikle teori arasındaki kopukluğu aşma; marksist parti anlayışının bürokratik tarzda çarpıtılmasından demokratik iç işleyişe sahip parti anlayışına ulaşma iki parti arasındaki birliğin kimi temel yönelimleri olmuştur.

Bu bağlamda, Türkiye'de **komünistlerin birliğini** gerçekleştirme sorunları üzerine görüşler de olgunlaşmış, iki parti arasındaki ilişkiler boyunca elde edilen deneyim, komünistlerin birliği sorunlarını bencil çıkarlardan büsbütün arınmış bir yaklaşımla ele alma anlayışına güç kazandırmıştır. Pratikte bu söylenenler, TKP ve TİP birliği üzerine geçtiğimiz yıl Ekim ayında Brüksel'de yapılan basın toplantısında Behice Boran ve Haydar Kutlu'nun açıkladığı gibi, bu birliğin komünistlerin birliği yolunda tarihsel bir adım olmakla birlikte **TKP ve TİP'in birleşmesiyle Türkiyeli komünistlerin birliği sürecinin tamamlanmış olmayacağını** savunmak, bu görüşün gerekli kıldığı düşünme ve davranma normlarına bağlı kalmak anlamına gelmektedir.

Partilerimizin birlik sürecinin pratiği bize, birliğin koşullarını sürekli olgunlaştırmanın, birliği geri döndürülmez bir süreç haline getirerek güvence altına almanın, bu amaçla birliği kararlılıkla savunmanın büyük önemini öğretmiştir.

Öte yandan, birlik sürecinin diyalektiği, birlik yolunda atılan her adımın daha üst düzeyde yeni bir birlik arayışı ihtiyacını, koşullarını ve olanaklarını doğuruyor olmasıdır. Bu, birleşen partilerin tek çatı altında birliklerini sürekli pekiştirme kadrolarını da ha derinlemesine kaynaştırmaları anlamına geldiği gibi, aynı zamanda **birliğin kapsamını da yeniden genişletme** zorunluğunun ortaya çıkmasıdır.

TKP-TİP birliğinin bugün ulaştığı aşamada komünistlerin birliği sorunu kendisini böylece ortaya koymaktadır. Burada söz konusu edilen, TKP-TİP birliğinin, kardeş TSİP'le birleşme sorununu güncelleştiren yeni bir durum yaratmasıdır. Geçmişte başlayan üç parti arasındaki ilişkileri politik birlik perspektifinde geliştirme çalışmaları, birleşik partinin gündemine TSİP'le birleşme sorununu koymasıyla amacına ulaşabilir. Her iki parti yönetim organları partilerimizin üyelerince böyle bir yaklaşıma tam bir destek verileceğinden emindirler.

İki partinin birleşme deneyimi, pek çok karmaşık örgütsel sorunların her hal ve şartlarda nasıl çözülebileceğini bizlere her geçen gün daha iyi öğretmektedir.

Komünistlerin birliği sorunu, çağdaş dünyadaki gerçeklikleri yeni tarzda kavrama, yorumlama ve devrimci tarzda dönüştürme sorunuyla sıkı sıkıya bağlıdır. Kanımızca, tüm kardeş komünist partileri, çok daha fazla karmaşıklaşan günümüz koşullarında, bilimsel teknik devrim süreciyle ortaya çıkan yeni dünya ortamında, kendilerini yenilemeden üzerlerine düşen ödevleri yerine getirme şansına sahip değillerdir. Yenilenmenin temeli marksizm-leninizmde vardır. Ve asıl sorun, bu özü bakımından eleştirici teoriyi durağanlığa, uyuşukluğa, basmakalıpçılığa, alışılmış olan her şeye ve şemaya kanıt olarak kullanmak yerine, bu teoriyi hem dış gerçekliği değiştirmenin bir aracı olarak kullanmak, hem de bizzat partileri yenileyecek tarzda sürekli geliştirmektir.

Böyle zor bir ödevi dünyada hiç bir parti tek başına yerine getiremez. Bu, bizim ülkemizin partileri için çok daha açık bir gerçekliktir. Partilerimizden ne TKP ve ne de TİP, eğer çabalarını birleştirmeseydiler, kendilerinde yenilenme gücünü çok daha zor bulacaklardı. Yenilenmenin bir özelliği de, ortak davaya her bir partinin teorik ve pratik katkıda bulunmasını, dahası, marksizmi temel alan her gücün ve kişinin yenileştirici çabalara azami katılımını teşvik ediyor olmasıdır. Bu yolla ortaya çıkan canlılık, bizim yanıt vermekte geciktiğimiz sorulara kafa yoran ve dogmatik yaklaşımlara tepki duydukları için komünist hareketten uzak duran çevreler bakımından da çekici olacaktır.

Böyle bir ortamın oluşmasına TKP ve TİP, **solun çeşitlilik içinde birliği** kavramıyla yardım etmek istiyorlar. Burada söz konusu olan, şu ya da bu çevreyi komünist hareketin dışına itmek yerine, ayrımsız tüm sol güçlerin kendi aralarındaki ilişkileri yeni tarzda değişikliğe uğratmak, yeni tarzda tartışma kültürü, yeni bir sol içi ilişkiler sistemi, yeni bir ortaklık anlayışı yaratmaktır.

Gerek dünyada, gerekse ülkemizde, komünistlerin kimi konularda farklı eğilimlere sahip olması, alışılageleri tarzda yalnız olumsuzluk olarak değil, fakat bu eğilim farklarına yeni tarzda yaklaşılırsa, hareketimiz için büyük bir zenginlik olarak, bizi gerçeğe ulaştırıcı arayış sürecini hızlandıran canlı bir faktör olarak değerlendirilmelidir.

Farklılıkları zayıflık değil, güçkaynağı haline getirmenin yolu, ülkemizde komünistlerin birliğini açık kalple, kararlılıkla savun-

Devamı 11. sayfada

Theodorakis-Özal Görüşmesi...

SARGIN-KUTLU'YA ÖZGÜRLÜK VE LEGAL KOMÜNİST PARTİSİ

Baştarafı 1. sayfada

da oy alabileceğini de iddia etti.

Türkiye'de komünist partisinin legal faaliyetine anti sovyetik çevrelerin engel olduğu yolunda bir görüşü savunan Özal, TKP'nin Sovyetler Birliği ile içiçe olduğunu öne sürerken, Türklerin, Rus halkıyla 300 yıllık bir sürtüşme içinde olduğunu görüşlerine ekledi. Özal, bu sürtüşme nedeniyle Türkiye'de komünist partisine tepki duyulduğunu, Kurtuluş Savaşı sırasında Türkiye'ye yardım eden tek ülkenin Sovyetler Birliği olmasına karşın komünist partisinin Mustafa Kemal tarafından kapatıldığını, öne sürdüğü tepkiye kanıt olarak göstermeye çalıştı.

Görüşme sırasında Yunanistan'a geldiği sırada tanıdığını söylediği Kutlu'nun iki ülke halkının kardeş olduğunu açıkça söyleyen ilk politik lider olduğunu belirten Theodorakis, TKP genel sekreterinin TV ve radyo konuşmalarından sonra Yunanistan'da çok sevildiğini anlattı. Theodorakis, Sargın ve Kutlu'nun serbest bırakılmasının Yunan halkını çok sevindireceğini de bildirdi.

TİP ve TKP MK genel sekreterlerini bulundukları cezaevinde ziyaret etmek istediğini de sözlerine ekleyen Theodorakis'e, Özal yetkili makamlara başvurmasını söyledi. DGM Başsavcısı Nusret Demiral ve Devlet Güvenlik Mahkemesi Başkanlığı'na birer mektup yazan Theodorakis Sargın ve Kutlu ile görüşme izni istedi.

Teodorakis, daha sonra ana muhalefet partisi SHP'nin Başkanı Erdal İnönü ve DYP Genel Başkanı Süleyman Demirel'le birer görüşme yaptı. Teodorakis görüşmelerini her iki parti liderine de anlattı.

Theodorakis izin çıktığı takdirde Yunanistan'dan derhal Ankara'ya gelerek iki genel sekreterle görüşeceğini belirtti.

Türk-Yunan Dostluk Derneği yöneticileri ile yaptığı görüşmelerden de son derece memnun olduğunu belirten Theodorakis görüşmelerini iki ülke halklarının dostluğu yolunda sevindirici gelişmeler olarak değerlendirdi.

Politik göçmenlerin Köln toplantısı

Baştarafı 1. sayfada

tirilen her farklı görüş, sorunu insan hakları ve demokrasi mücadelesine ilişkin sonuçlarıyla ele alıyordu.

Ülkeye dönüş sorununda; dönmeye hazır olan politik göçmenlerin Türkiye'deki demokrasi mücadelesine katkı olarak ülkeye dönmeleri ve bu girişimin desteklenmesi, dönuşün toplu olarak gerçekleşebileceği ve bunun için asgari koşulların yaratılması, genel politik af ve demokratik hak ve özgürlüklerin kazanılması yönünde değişiklikler olmadıkça ülkeye dönülemeyeceği gibi farklı görüşlerin de dile getirilip tartışıldığı toplantıda, konuşmacıların büyük çoğunluğu farklı görüşlere karşın bir politik göçmen hareketi yaratılmasının önemine değindiler. Ve toplantıda oluşan sol içi olgun diyalog ortamına yüksek değer biçtiler.

Toplantıda söz alarak tartışmaya katılan konuşmacılar tarafından dile getirilen görüşler, toplantı sonunda yayınlanan ortak deklerasyona da yansıdı.

Girişimin, parti, grup ve kişilerin Türkiye'ye dönüşle ilgili karar ve eylemlerini yorumlama gibi çalışma alanının olamayacağının da belirtildiği deklarasyonda, "Bu çalışma zamanlaması ve biçimi ne olursa olsun bir bütün olarak politik mültecilerin dönüşünü kolaylaştırabilecek, acı ve sorunlarını en aza indirebilecek işlevlerin yerine getirilmesine çaba gösterecektir," denildi.

Kuşkusuz, politik göçmenler, ülkede yaşamlarını sürdürmeleri, özgürce politik kimlikleriyle yaşayabilmeleri, döndüklerinde baskı görmemeleri gibi temel insan haklarını savunuyorlar, ülkeye dönüş istemlerini dile getirirken demokrasi mücadelesine katkıyı amaçlıyorlar. Bu açıdan, onlar yurtdışındaki bu toplantıda, Türkiye'nin demokratikleşmesi süreci ile ilgili görevleri ve bu yöndeki adımların neler olabileceğini tartışmışlardır. Politik göçmenlerin tek tek kişiler olarak katıldıkları ve genişlemeye aday olan bu hareket, farklı politik görüşlerin değil, kurulan politik göçmen hareketinin bütünsel çıkarlarının tartışıldığı bir hareket olacaktır. Politik göçmenler bu toplantıları ve sonuçlarıyla kendi hareketlerini demokrasi hareketi ile birleştirebilmiş, demokratik hareketin bir parçası kılmışlardır. Yine, söz konusu harekette soldaki farklı görüşler biraraya gelmiş, solun birliği güç kazanmıştır. Tüm bunlar yeni bir döneme işaret ediyor.

Komünistler böylesi bir hareketi destekliyor, her türlü gelişmeye karşın katkı yapmayı üstleniyorlar. Bu nedenle komünistler, dönüş yapan her politik göçmenlede dayanışmayı görev biliyorlar.

TKP MK adına Mehmet Karaca, Güneş gazetesinde yer alan "TKP MK" imzalı sahte bildiri üzerine açıklama yaptı. Açıklama şöyle:

Güneş Gazetesi'nin 31 Mart 1988 tarihli nushasında "TKP, PKK'yı hain ilan etti" başlığıyla bir haberin yeraldığını öğrenmiş bulunmaktayız.

Sözkonusu haberin "Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi adına" imzalı ve "Demokrat Halkımızı - Hainleri Tanıyalım" başlığı ile dağıtılan sahte bir bildiriye dayandığı görülmektedir.

Bu sahte bildiri, Kürt halkının varlığını tanımayan ve bu sorunu askeri yöntemlerle çözmeyi amaçlayan bilinen çevrelere hizmet amacını taşıyor. Kaldı ki, gerek Türkiye'de gerekse yurt dışında, Türkiyeli devrimci sol parti ve kuruluşları birbirine düşürmeyi ve kamuoyunda karalamayı amaçlayan aynı daktilodan ve dizgi makinasından çıkmış, değişik parti ve örgüt imzalarıyla bu tür sahte bildirilerin bir süreden beri yayınlanmakta olduğu görülmektedir.

Partimizin merkez komitesi imzasını taşıyan söz konusu bu sahte bildiri de bunlardan biridir. TKP Merkez Komitesi adına diğer sol parti ve örgütlerden herhangi birini suçlayan bir bildiri yayınlanmamıştır.

Durumun düzeltilmesi için bu açıklamanın gazetemizde yeralmasını diler, saygılar sunarım.

1. 4.1988

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi Adına
Mehmet Karaca

MALİ ÖZVERİ KAMPANYASI

Mali Özveri (15) devam

Recep	50.-
Fahriye	115.-
Şefik	60.
E.B.	20.
Seher	60.-
Liaskos	380.-
Dr Goosman	20.-
Şükrü	150.-
Klug-Fricke	100.-
Su-Ka	100.-
Nacı	50.-
Arif	150.
F.M.	120.-
Ceylan Pınar	50.-
Şirvan Oymak	80.-
Volkan Taş	50.-
Aysun Gülen	50.-
Şafak Sabah	150.
Mustafa Gündüz	100.
Emin Eminel	30.-
Mehmut Baba	200.-
Seyit Güner	60.-
Rasim Mahir	50.-
Çirkin Kaya	50.-
Jale Yaz	60.-
Yıldırım Akbulut	10.-
Alişan Ceyhan	30.-
Muzeyyen Kemal	200.-
Işık Parti Örgütü	450
Dayanışma Standı	609.-
AB-4	170.-
Mil-11	349.-
Yıldız Parti Örgütü	730.-
Yılmaz Kadın	20.-
Futbolcu	50.
Gececi	50.
Danış	100.
Temsilci	100
Kahveci	60
Ş.Ö.	20.-
S.Akmaz	50.-
Veli Dolu oğlu	100.-
Rojan	50.-
K.Topal	10.-
Celal Güzel	100.-
Çetin Savaş	1.400.-
Toplam:	**14952,70 DM**

Mali Özveri Kampanyası (16)

AVUSTURYA:	
Ceyhan	200.-ÖS.
Ahmet İleri	100.
Can	300.-
Arap	500.-
Salih	200.-
Ayşe	100.-
Kaynak	500.
Umut	500.
Şafak	600.-
Aydın	600.-
Selim	600.
Yunanlı bir grup dost	500.-
Cigerhun	100.
Hale	50.
Zeyno	50.-
Deniz	300.
Kızıl Bursa	300.-
Meryem Karakız	250.-
Toplam	**5450.- ÖS.**

MALI ÖZVERI KAMPANYASI (17)

Avustralya Mildura'lı Demokratlar	180.-$
Avustralya tüm politik tutuklularla dayanışma girişimi	1000.

MALI ÖZVERI KAMPANYASI (18)

Stuttgart P.Örgütü ve Dostları	2.780.-DM
Stuttgart Kadınlar Grubu	350.-
Daimler Benz Untertürkheim	150.-
Daimler Benz Metingen	60.-
Robert Bosch	300.-
Stuttgart işçileri	
Stuttgart DKP Grubu	140.-
Herrenberg'den TBKP Dostları	2.700.
Ulm'den TBKP Dostları	800.-
Schwebischgmünd'den TBKP Dostları	1.000.-
Horb'dan TBKP Dostları	550.-
Gelldorf'dan TBKP Dostları	400.-
Gençlik Merkezi İlerici kadınları	135.
Haschlak'ı Dostları	1.500.-
Mersedes	20.-
Porsche'li	20.-
Sevgi ve N.	50.-
Levent Mühlaker	150.-
Kilise'den Dost	20.
Boran	200.-
DKP'den Fritz Dost	20.-
Daimler Untertürkheim	100.-
Haschlak'lı Dostlar II	1.290.-
8 Mart Stuttgart'lı Kadınlar	900.-
8 Mart Herrenberg'li Kadınlar	400.-
İnci Dağıstanlı	100.-
Firdevs Uslu	50.-
Mercan Kırmızıgül	50.-
H.Zorlu	100.-
Stuttgart ve Çevresinden	15 Altın Bilezik, 11 Altın Yüzük, 1,5 Metre Altın Zincir, 20 Santimetre Altın Zincir, 2 Altın Küpe, 2 Altın Kolye
Güneş Parti Örgütü	200.
Hüseyin Albayrak	100.
DKP-Krefeld Nora Grubu	100.
Krefeld El Emeği	980.
Çelik Parti Örgütü	500.-
Veli Usta	50.-
Düzenli Özveri Grubu	304.-

MALI ÖZVERI KAMPANYASI DEVAM EDIYOR

"Dış" komünistlerle diyalogdan İç komünistlerle diyaloga

Baştarafı 1. sayfada

altında Türkiye Cumhuriyeti'nin de imzası bulunan Helsinki Sonuç Belgesi'nin barış silahsızlanma ve insan haklarını birlikte ele alan yaklaşımına uygun düşmektedir.

Bu bağlamda Türkiye Başbakanı ile Yunan ulusunun tanınmış bir temsilcisi arasında, bazılarının Türkiye'nin "iç işleri" olarak tartışma dışı tutmaya çalıştıkları bir konuda, -Kutlu ve Sargın'ın özgürlüğe kavuşması ve serbestçe politik eylemde bulunması konusunda- bir diyaloğun gerçekleşmesi yeni dünya gerçekliğine uygundur. Ve herhalde komünistler, devlet adamları ile kamuoyu yapıcısı insanlar arasında, hele bu kendisine karşı özel bir Ego ordusu kurulan Yunanistan yurttaşı ise, gerçekleşen diyalogu memnuniyetle karşılamaktadırlar.

Gerçi bu diyalogdan, hükümetin komünist partisi üzerindeki yasak konusunda bilinen tutumunu değiştirdiği gibi bir sonuç çıkmamıştır. Başbakan Özal, komünist partisi üzerindeki yasak konusunda, Batı ülkeleri karşısında öteden beri yaratmaya çalıştığı "liberal" görüntüyü koruma amaçlı gerekçelerini -gerçekte hükümetin toleranslı olduğunu, fakat bazı çevrelerin ve önyargıların komünistler üzerindeki yasakların kalkmasına engel olduğu, bu engellerin ancak zamanla ortadan kalkabileceği yolundaki bilinen tezlerini- bir kere daha tekrar etmekle yetinmiştir. Özal'a göre, komünistlerin özgürce çalışmalarından hükümet kaygı duymamaktadır. Başbakanın bu kaygısızlığının gerekçesi ise komünistlerin ancak yüzde 3 dolayında oy alabilecek olmasıdır. Gerçi buradan, Özal'ın eğer komünistler daha fazla oy alacak olsalar tıpkı yasak yanlısı çevreler gibi kaygı duyacağı, o nedenle de KP üzerindeki yasağı savunabileceği gibi bir sonuç çıkıyor olsa da, hükümetin başı tarafından böyle bir yaklaşım ortaya konması, elbette dikkate değer bir olgudur.

Biz, Özal'ın da dile getirdiği bir iddiayı, komünist partisine özgürlük tanınınca dinci partiye de özgürlük tanımak gerekeceği iddiasını sık sık duyuyoruz. Söz konusu iddiayı duyan her yabancı, Türkiye'de "dinci" bir partinin esasen olmadığı gibi bir kanıya kapılabilir. Oysa bizzat Başbakan, dinci partinin ancak yüzde 6 oy aldığını Teodorakis'e anlatır ve o nedenle böyle bir partinin varlığından da kaygı duymadığını belirtirken, bir gerçeği, seçimlerde yüzde 6 oy alan bir dinci partinin Türkiye'de yasal çalıştığını belirtmiş olmaktadır. O halde Türkiye'de komünist ve dinci partinin yasak olduğu yolundaki iddia temelsizdir, yasak komünistler üzerindedir.

Özal-Teodorakis diyaloğunda komünist partisi üzerindeki yasağın kaldırılmasına engel oluşturan başka olgulardan da söz edilmiştir. Bunların belki de en önemlisi özellikle TKP'nin Sovyetler Birliği ile çok "içli dışlı" olduğu, tarihsel Türk-Rus "düşmanlığı"nın halen hafızalarda (her nedense) tazeliğini koruduğu, böyle bir partinin serbest bırakılması talebi karşısında anılan nedenlerle bazı çevrelerin "tüylerinin diken diken" olduğu, o nedenle de bu sorunun ancak zamanla çözülebileceği yolundaki açıklamadır.

Türkiyeli komünistlerin Sovyetler Birliği ile ilişkileri Batı Avrupadaki kardeş partilerin, örneğin Yunanistan Komünist Partisi'nin Sovyetler Birliği le ilişkilerinden ne fazla ne de azdır. Başbakanla görüşen kimsenin Komünist olduğunu bu arada hatırlatmak isteriz. Herhalde Teodorakis, komünist partilerinin Sovyetler Birliği ve SBKP ile ilişkilerinin eşitlik ve bağımsızlık ilkeleri temelinde kardeşçe ilişkiler olduğunu çok iyi bilen bir kişi olarak, Özal'ın bu iddialarını şaşkınlık için de dinlemiş olmalıdır. TBKP adı altında birleşecek olan TIP ve TKP, Sovyetler Birliği ve SBKP ile ilişkilerine yalnız ortak enternasyonalist amaçlar açısından değil, Türkiye'nin ve halkın ulusal çıkarları açısından bakmaktadırlar ve partilerimizin bugünden kurdukları bu dostluk ve kardeşlik ilişkilerinin Türkiye'nin geleceği bakımından büyük bir önem taşıdığına, tarihten arta kalmış Türk-Rus "düşmanlığı"nı hortlatarak Türkiye'yi kendi maceracı planlarına araç etmeye yeltenen Amerikan emperyalizmini geriletmede olumlu rol oynadığına samimiyetle inanmaktadırlar.

Türk Rus tarihi "düşmanlığı"nın komünist partisi üzerindeki yasağa bir gerekçe yapılmasına gelince...Sovyetler Birliği ile sürekli olarak iyi komşuluk ilişkilerinden söz eden Özal hükümeti, Türk Sovyet ilişkilerini baltalamak isteyenlerle, komünistleri "Moskova ajanları" diye tanıtarak yasak altında tutmak isteyenlerin aynı çevreler olduğunu anlamalıdır.

Komünist partisine karşı tutumla, sosyalist ülkelere karşı tutum arasında doğrudan bir bağ kurmak elbette yanlış olurdu. TBKP'nin yasal olarak kurulup kurulmaması açıktır ki Türkiye'nin içişidir. Böyle bir partiyi iktidara getirip getirmemek halkın iradesine bağlıdır ve bu da Türkiye'nin içişidir. Başka devletlerin ve halkların Türkiye'de komünistlere ve öteki demokratlara karşı yapılan baskıları onaylamayan tutumları hiç bir şekilde Türkiye'nin içişlerine karışma olarak da ele alınamaz. Türk-Sovyet ilişkileri her iki ülkenin sosyal sistemlerinden, askersel ittifaklarından bağımsız olarak geliştirilmelidir.

Kimi çevrelerin komünist partisi karşısındaki tutumlarını anlatmak amacıyla Özal, ulusal kurtuluş savaşı yıllarında, Sovyetler Birliği Türkiye'ye yardım eden tek ülke olduğu halde, TKP'nin Kemalist hükümet tarafından kapatıldığını hatırlatma gereği duymuştur. Antikomünizme tarihte ve Kemalist ideolojide dayanak arama çabası, gerçekte komünist partisi üzerindeki yasağa gerekçe yapılan "Sovyet tehdidi", Sovyetlerin komünist partisi aracılığı ile Türkiye'ye karşı "özel harp" uyguladığı yalanlarını çürütücü bir sonuç yaratmaktadır. Çünkü herkes gayet iyi biliyor ki, Kemalist hükümet TKP'yi yasakladığı ve hatta başta Mustafa Suphi olmak üzere komünist önderleri fizik olarak tasfiye ettiği halde, Sovyetler Birliği Türkiye ile dostluk ve kardeşlik anlaşmasını imzalamıştır. Bu da Sovyetler Birliğinin Türkiye ile ilişkilerini ilkesel ve samimi bir politikaya dayandırdığını tarihsel olarak kanıtlamaktadır.

O halde komünist partisi üzerindeki yasağı Sovyetler Birliğinin Türkiye'ye karşı beslediği iddia edilen uydurma "emeller"i önleme gerekçesiyle temellendirmek ciddiyetsiz ve kötü niyetli bir tutumdur.

Ve nihayet, Mustafa Kemal'in TKP'yı yasaklaması, bugün de TKP ve TIP'i yasak altında tutmayı haklı çıkartan bir örnek olarak kullanılırsa, bu doğrudan doğruya tek partili rejimi, bu rejime özlem duyan darbecilerin, dikta heveslilerinin "Atatürkçülük" perdesi altında çok partili sisteme düşmanlık etmelerini onaylama sonucuna götürür. Şu son günlerde sık sık sol çevreleri bile darbecilikle suçlamaya çalışan, kendisini ise demokrasi savunucusu olarak ilan eden Başbakan için, Teodorakis'e TKP-TIP üzerindeki yasağı Atatürkçülükten miras kalan bir yasak olarak savunması yeni bir talihsizlik olmuştur. Komünist partisi üzerindeki yasak sürdükçe, şu ya da bu darbecinin önüne gelen partiyi kapatma, bu partilerin programlarını bile kafasındaki "Atatürkçülüğe" göre bizzat yazmaya kalkışma hakkını kendisinde görmesine son verilemez. Türkiye'de çoğulcu bir demokrasi var mı yok mu tartışması, söz konusu yasak devam ettikçe kesilmeyecek, sınırlı çoğulculuk sınırsız despotizm heveslerini kamçılamaya devam edecektir.

Özal-Teodorakis görüşmesinde eğer TBKP'nin faaliyetini legal olarak başlatmak isteyen komünistler de hazır olabilseydiler, Yunanlı Komünist Teodorakis ile Türkiyeli komünist Sargın ve Kutlu Özal'la yapılan görüşmeye katılabilseydiler, onlar işte bu ve benzer itirazları dile getirebileceklerdi.

Belki de Türkiye Cumhuriyetinde varolduğu sürekli tekrar edilen demokrasi, başbakanların yalnız "dış" komünistlerle değil, fakat bizim ülkemizin komünistleriyle de -başbakanlık konutunda olmasa bile- alanlarda, seçim meydanlarında tartışmaya, görüşmeye, diyaloga hazır oldukları zaman inandırıcılık kazanacaktır.

Komünistlerin birliği

Baştarafı 9. sayfada

maktan geçiyor. Partilerimizle kardeş TSIP arasında bugün varolan kimi farklı programatik görüşlerin, birlik amacına bağlı bir diyalog içinde aşılabileceğini ve elbette yenilenme sürecini geriye çekici değil, çok daha ileriye götürücü bir işlev göreceğini ummak herkesin hakkıdır.

Komünistlerin birliği yolunda şimdi bize yeni bir adım gereklidir. Eğer birleşik partiyle TSIP arasında birlik yolunda böyle bir adım atılırsa, bu birlik süreci daha öte birlik gerekliliğini doğuracak ve her dürüst devrimci insanda komünist hareketin birliğine katkıda bulunma isteği yaratacaktır. Daha şimdiden böyle çabalar filizleniyor. Her şey, öznel çıkarları, kaygıları sosyal ilerlemenin çıkarlarından üstün tutmamaya bağlıdır.

Zaten bu yeni düşüncenin geregidir.

yeni yol: Yazışma adresi: M.Güler, Postfach 130 210, 4150 Krefeld, Federal Almanya. **Herausgeber:** Ermis Verlag. Satz/Dizgi, Umbruch/Tertip, Druck/Baskı: Eigene Herstellung. **Isteme adresi:** Postfach 101016, 4300 Essen 1, **Ödeme:** Ermis Verlag, Stadtsparkasse Essen, BLZ 36050105, Knt. 712703
Fiyatı: 1 DM

Bir mahkeme ve iddianamedeki bir suçlama üzerine ilk düşünceler

Mehmet ERGÜL

Bir an için kendinizi bulunduğunuz taraftan sıyırınız. Başka bir yere koyunuz. Hiç oralı değilmiş gibi bakmaya çalışınız dışınızdaki bir olaya. Diyelim, Türkiye'yi hiç tanımayan bir yabancısınız. Belki de pek az tanıyan biri...

Şu haberi duyunca ne düşüneceksiniz? Neler geçecek zihninizden?

"TBKP İddianamesi tamamlandı. Kutlu ve Sargın'a 66'şar yıl istendi." **(Cumhuriyet,**

"Kutlu ve Sargın'a 133 yıl hapis." **(Tercüman)**

"Kutlu ve Sargın'a 555 yıl hapis cezası istendi." **(Hürriyet)**

"TİP ve TKP Genel Sekreterleri için istenen hapis cezası 1002 yılı buluyor." **(Milliyet)**

Bu haberler karşısında bir yabancının aklında neler geçebileceğini biz kendi zihnimizde canlandırmaya, tasarlamaya çalışalım:

"Kim bu iki insan? Birer ganster mi? Birçok insan, taammüden, kasıtlı olarak öldürmüş adi birer suçlu mu?"

Hayır, öyle de değilmiş...İki siyasi partinin liderleri...Partilerini birleştirip kurmak için Türkiye'ye dönmüşler...İki siyaset adamı, döner dönmez gözaltına alınmışlar...Ağır işkence görmüşler...Dört aydır hapisteler...Onlar hapisteyken, seçimler yapılmış...Onların partilerine, seçimlere katılmak ne söz, kurulma olanağı bile tanınmamış...

Şimdi ise, haklarında hazırlanan iddianamede, yıllarca, onyıllarca, hatta birkaç yüzyıl hapisleri isteniyor.

Türkiye'yi hiç bilmeyen, az bilen ya da çok iyi bilen bir başkasının, bir yabancının yerine koyunuz kendinizi... Böyle bir durumda, benzeri düşünceler geçmeyecek midir zihninizden?

"Hani bu ülke demokrasiye dönüyordu? Ülkenin yetkilileri, "Biz askeri rejimden çıktık, demokrasiye geçtik" diyorlardı? Siyaset adamlarını birer Sin-Sin hapishanesi canavarı gibi mi gösterip Avrupa Topluluğu'na girecektir bu ülke? Türkiye, hukukun değil, orman kanunlarının geçerli olduğu bir Patagonya mıdır? Hayali değil, gerçek Patagonya'nın bulunduğu Arjantin'de dahi, askeri rejimden çıkılmıştır. Komünist Partisi çoktan serbesttir."

Ve insanlar daha bunun gibi kimbilir neler düşünmeyecektir? Düşünürse, bunun kabahati, suçu, kimde, kimlerde olacaktır? Bu durumda, Haydar Kutlu ile Doktor Nihat Sargın'a yöneltilen "devletin dışarıda saygınlık ve nüfuzunu kırıcı faaliyette bulunma" suçlaması, bizzat bu iddianameyi hazırlayanlar için geçerli olmayacak mıdır? Bu suçu bizzat bu iddianameyi hazırlayanlar işlemiş olmayacaklar mıdır?

Herhangi bir "dünya vatandaşı"nın, bir yabancının gözüyle bakmaya çalışınca, ister istemez böyle düşünceler geçiyor aklımızdan...Doğal olarak, ilk bakışta, ülkemizin gerçeği, bütün çıplaklığı ve çarpıcılığıyla vuruyor herkesin yüzüne.

Bugün ülkemizin dışarıdaki görüntüsü, ne kadar allanmaya-pullanmaya çalışılırsa çalışılsın, tevil götürmüyor. Türkiye'de birçok insan siyasi görüşlerinden ötürü baskı altındadır. İki siyaset adamı, iki parti lideri ve haklarında, siyasi görüşlerinden ötürü yıllarca hapis cezası istenmektedir. Başka şeyler bir yana, en azından, bu davadaki bu gerçeği çevirmenin, başka türlü sunmanın, tevil etmenin olanağı var mıdır?

Peki, daha da önemlisi, bir yabancının gözüyle değil de, kendi gözümüzle bakarsak ne görüyoruz? Yazıyor gazeteler: "140'ıncı maddeden 17 kez, 141'inci maddeden bir kez, 142.inci maddenin birinci fıkrasından altı kez, üçüncü fıkrasından 15 kez 158'inci maddeden beş kez, 159'uncu maddeden altı kez, 312'inci maddeden dört kez olmak üzere, toplam yüzlerce yıl hapis...Gazeteler, toplamaya çalışmışlar...Üzerinde bir görüş birliği sağlayamamış, değişik sonuçlara varmışlar.

Şimdi, bu durumda, diyelim, bir başka siyasi partinin yöneticisiyiz. Bir başka siyasi partinin üyesiyiz. SHP'liyiz, DYP'liyiz, DSP'liyiz, Refah Partiliyiz. Ya da hükümet partisini destekliyoruz. Belki de hiçbir partiden değiliz. Yabancılar ne diyecek, başkaları ne düşünecek diye değil (O da önemli elbette), ama asıl bu ülkenin yurttaşları olarak ne diyeceğiz buna? Birer yurttaş, birer siyasal insan olarak tutumumuz ne olacak? Kendimizi bir an için karşımızdakinin yerine koyarsak, ne düşüneceğiz? Kendimize yapılmasını istemediğimiz bir muameleyi, başkasına yapıyorlarsa, nasıl davranacağız? Siyasi ahlak ve yalnızca ahlak açısından bu dava karşısında tutumumuz ne olacak?

Devlet Güvenlik Mahkemeleri

İddianameyi henüz tümüyle bilmiyoruz. Ama örneğin **Hürriyet gazetesi,** bu belgeden kısa bir bölüm aktarmış bulunuyor. Şimdilik bu bölüm üzerinde bir yurttaş olarak konuşabilir, görüş belirtebiliriz.

Ve elbette Devlet Güvenlik Mahkemeleri konusunda bir diyeceğimiz vardır. Böyle bir mahkeme, gerçi 1982 Anayasası'nda yer almıştır ama, en başta, bu Anayasa'nın nasıl demokratik koşullarda hazırlandığını ve kabul edildiğini iyi biliyoruz.

DGM kavramının 1970'li yıllarda toplum vicdanında nasıl tepkiler doğurduğunu iyi hatırlıyoruz. Avukat M.Emin Değer'in deyişiyle, DGM'ler, 12 Mart 1971'deki askeri rejimin "Anayasaya ve yargı düzenimize yaptığı sataşmalardan biridir." 1961 Anayasası'nda böyle bir mahkeme yoktur.

Ancak 12 Mart rejimi tarafından 1973 yılındaki değişiklikle o zamanki anayasaya monte edilmiştir. Buna rağmen hukuk ve siyaset çevrelerinde ağır basan görüş olamamıştır. Demokratik kamuoyunun çoğunluğu, normal zamanlarda, bu mahkemeleri kabul etmemiş, "doğal yargıç" ilkesine aykırı görmüştür. 12 Eylül öncesinde, hukuk adamları, siyasetçiler, toplumsal kuruluşlar, kısacası kamuoyunda etkin olan güçlerin çoğunluğu, bu tür mahkemeleri hem evrensel hukuk ölçütlerine, hem de demokratik sistemin bünyesine uygun saymamışlardır. Bu tür mahkemeler, demokrasiyi genişletici değil, daraltıcı yönde görülmüştür. Söz konusu mahkemeler, olağan sayılmayacak dönemlerde, hukuk sistemi içine zorla yerleştirilmişlerdir.

Demek ki, bu mahkemeler, hem demokratik bir dönemin ürünü değillerdir. Hem de "doğal yargıç" ilkesiyle bağdaşmama gibi bir sakınca taşımaktadırlar. İddianameyi hazırlayan savcılar ve mahkeme üyeleri arasında ayrıca asker kişiler yer almaktadır.

Yalnız asker olduklarından dolayı, insanların kişilikleriyle ilgili olarak bir diyeceğimiz yoktur. Ancak bir ülkede demokrasinin bütün kurum ve kurallarıyla yerleşmesinden söz ediyorsak, sivil insanları yargılayan mahkemelerde, askeri yargıç ve savcıların yer alması herhalde doğal karşılanamaz. Ve sanırız, böyle bir olgu, olağan bir dönemde, her hukukçunun gözünü tırmalayacak, hukuk anlayışına aykırı düşecektir.

Ayrıca ülkenin sivil başbakanı ve bakanları olarak, Türkiye'nin demokrasiye geçtiği durmadan dünya ve Avrupa kamuoyuna anlatılmaktadır. Ama hem Komünist Partisi liderleri hapiste tutulmakta, ağır hapis cezası istemleriyle yargılanmaktadır. Yargılamak bir yana, yargılayacak mahkemenin savcı ve yargıçları arasında asker kişiler vardır. Demokrasiye geçtiğini ilan eden bir Türkiye görüntüsü ile asker kişilerin sivil insanları yargılama kalkışma olgusu ne kadar bağdaşabilecektir?

Daha ilk bakışta, dünya demokratik kamuoyu, böyle bir görüntüyü doğal olarak yadırgayacaktır. Böyle bir durumu, genel olarak benimsenmiş hukuk ölçütleriyle bağdaştırmak, kabul edilecektir ki, kolay kolay olanaklı değildir.

İddianamenin **Hürriyet** gazetesine yansıyan kısa bölümü ise, daha şimdiden suçlamanın temelsizliğini ve ciddiyet dışı niteliğini ortaya koymaktadır.

Bu bölümde, "komünizmi önceden benimsemiş, sonra vazgeçmiş, komünist devlet yaşamını görmüş kişiler" den söz edilmekte, her kimler ise bu kişilerin ağzından komünistlere hayali suçlamalar yöneltilmekte, uydurma suçlamalar yakıştırılmaktadır. İddianameye göre, "Komünistlerin prensibi, kendileriyle beraber olmayana ölümdür. Orta yol yoktur."

Soğuk savaş döneminden kalma, hatta denebilir ki, o dönemde bile egemen olmayan böyle gerçek dışı bir iddiayı kanıt diye kabul etmek bir yana, ciddiye almanın olanağı var mıdır?

Devamı 8. sayfada